

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **A. A.**, zastoupené JUDr. Jarmilou Kolářovou, advokátkou se sídlem Vinohradská 17, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 4. 2019, č. j. 3 A 48/2017 - 105,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Skutkové a právní vymezení věci

[1] J. A. (nar. X), podal dne 11. 5. 2006 u Krajského úřadu Libereckého kraje žádost o „pokračování v dekretálním řízení započatém v roce 1945“, o potvrzení zachování československého státního občanství původnímu žadateli (jeho otci, Ja. A. narozenému dne X v Carském Selu v Rusku a zemřelému dne X v Bruck an der Leitha v Rakousku). J. A. požadoval pokračovat v řízení (zahájeném A. A., manželkou původního žadatele) na základě žádosti v roce 1946, o potvrzení československého státního občanství pro sebe, manžela a jejich děti, podle § 2 ústavního dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské (dále jen „ústavní dekret“); žádost byla podána Zemskému národnímu výboru v Praze a Ústřednímu národnímu výboru hl. m. Prahy a nebylo o ní rozhodnuto. Současně podal původní žadatel v roce 1946 žádost o vystavení Osvědčení o národní spolehlivosti ve smyslu ústavního dekretu.

[2] Krajský úřad Libereckého kraje (dále jen „krajský úřad“) zahájil správní řízení podle § 44 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), usnesením ze dne 19. 5. 2006, č. j. SO/M/279/2006/Če, řízení přerušil, uvedl, že může rozhodnout o vydání potvrzení o zjištění státního občanství podle § 24 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o nabývání a pozbývání státního občanství“) teprve poté, až bude Ministerstvem vnitra rozhodnuto v rámci žádosti o pokračování v dekretálním řízení ve věci žádosti o vydání potvrzení o zachování československého státního občanství pro původního žadatele.

[3] Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) shromáždilo k věci rozsáhlý spisový materiál a sdělením ze dne 24. 6. 2008, č. j. VS-2881/51/2-2004 konstatovalo, že J. A. (dále také „původní žadatel“) vyplnil dne 22. 7. 1939 dotazník ke zjištění německé státní příslušnosti (tzv. Fragebogen) a dne 13. 10. 1939 mu byl vydán průkaz o německé státní příslušnosti; tímto dnem pozbyl podle § 1 odst. 1 ústavního dekretu československé státní občanství. Dále bylo zjištěno, že manželka A. (E.) A., podala jménem svým a svých dětí žádost o zjištění zachování československého státního občanství podle § 2 ústavního dekretu. Zemský národní výbor v Praze předložil přípisem ze dne 8. 11. 1946 tuto žádost žalovanému s návrhem na nevyhovění, protože nebylo prokázáno splnění podmínek § 2 odst. 1 ústavního dekretu a žadatelům nebylo doporučeno vydání osvědčení o národní spolehlivosti. Žádost o zjištění zachování státního občanství mohla být podle § 2 odst. 2 ústavního dekretu podána do šesti měsíců od počátku účinnosti ústavního dekretu, tj. do 11. 2. 1946 a jednalo se o prekluzivní lhůtu. Současně nebylo zjištěno, že by J. A. podal žádost podle § 2 ústavního dekretu, jmenovaný navíc od 26. 4. 1945 do 30. 3. 1946 byl ve válečném zajetí západních spojenců. Žalovaný věc uzavřel s tím, že vzhledem ke zjištění, že s původním žadatelem nebylo vedeno řízení podle § 2 ústavního dekretu, nemohlo být ani dokončeno.

[4] Krajský úřad od 28. 6. 2008 ve správním řízení pokračoval, od 1. 8. 2008 jej ale usnesením opět přerušil, neboť 19. 5. 2008 zemřel Ja. A. Po doložení právního nástupnictví krajský úřad od 13. 10. 2010 pokračoval ve správním řízení s manželkou Ja. A., A. A. (nar. X).

[5] Rozhodnutím ze dne 6. 1. 2011, č. j. SO/M/279/2006/Če, krajský úřad rozhodl, že podle § 24, § 6 a § 7 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství se nevyhovuje žádosti o vydání potvrzení o zachování českého (československého) státního občanství J. A.

[6] A. A. (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozhodnutí krajského úřadu odvolání. Žalovaný jej rozhodnutím ze dne 15. 8. 2012, č. j. VS-2881/511/2 - 2004, zamítl. Proti uvedenému rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu u Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“), ten ji rozsudkem ze dne 18. 9. 2013, č. j. 59 A 77/2012 – 295, zamítl.

[7] Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 8. 10. 2014, č. j. 3 As 106/2013 – 142, zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud v něm vzal za nesporné, že Magistrát Hlavního města Prahy obdržel žádost podanou Ar. A. o zachování československého občanství ve smyslu § 2 odst. 1 ústavního dekretu; s odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2003, sp. zn. I. ÚS 147/03, konstatoval, že o zjištění zachování státního občanství J. A., příp. v řízení o vydání osvědčení o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 ústavního dekretu, nelze jednoznačně usuzovat, že toto řízení nebylo platně zahájeno, ani presumovat, že by § 1 odst. 4 ústavního dekretu na J. A. nedopadal, jak uvedl krajský soud, neboť sama skutečnost, zda se jedná o příslušníka české národnosti, by byla tehdy předmětem hodnocení v rámci tohoto řízení jako jedna ze skutkových podmínek pro vydání osvědčení národní spolehlivosti, a to i přesto, že z dnešního pohledu lze považovat J. A. za příslušníka

německé národnosti trvale usazeného v českých zemích. Nejvyšší správní soud konstatoval, že je třeba, aby správní orgány dokončily řízení podle ústavního dekretu, a rozhodly deklaratorním rozhodnutím o tom, jestli bylo J. A. zachováno československé státní občanství za podmínek § 2 odst. 1 ústavního dekretu, eventuálně za podmínek § 1 odst. 4 ústavního dekretu (tzn., zda se jednalo o národně spolehlivou osobu).

[8] Rozsudkem ze dne 5. 12. 2014, č. j. 59A 77/2012 – 358, následně krajský soud na základě zrušujícího rozsudku NSS rozhodnutí žalovaného a rozhodnutí krajského úřadu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení žalovanému.

[9] Krajský úřad dne 12. 3. 2015 opětovně podal podnět žalovanému k zahájení správního řízení, neboť teprve po rozhodnutí žalovaného o žádosti o pokračování v dekretálním řízení ve věci žádosti o vydání potvrzení o zachování československého státního občanství pro původního žadatele může krajský úřad rozhodnout o vydání potvrzení o zjištění státního občanství podle § 24 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství.

[10] Žalovaný rozhodnutím ze dne 7. 9. 2016, č. j. VS-2880/833/2-2004, nevyhověl žádosti J. A. o zachování československého státního občanství podle § 2 ústavního dekretu. Proti rozhodnutí žalovaného podala stěžovatelka rozklad.

[11] Ministr vnitra vydal dne 30. 12. 2016 rozhodnutí, č. j. MV-153941-4/VS-2016, kterým zamítl rozklad stěžovatelky a napadené rozhodnutí potvrdil. Ztotožnil se s rozhodnutím žalovaného, že v dané věci Osvědčení o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 ústavního dekretu nemohlo být původnímu žadateli vydáno. Uvedené ustanovení se týkalo osob české, slovenské či jiné slovanské národnosti. Oproti tomu původní žadatel byl osobou německé národnosti svým původem, školním vzděláním i užíváním německého jazyka. Žalovaný poukázal i na sčítání lidu z roku 1930, při kterém se rodina původního žadatele přihlásila k německé národnosti. Stran možného vyhovění žádosti o zachování československého občanství dle § 2 odst. 1 ústavního dekretu, tj. zda původní žadatel zůstal věrný Československé republice, uvedl, že kromě služby v německé armádě a přihlášení se k německé státní příslušnosti neobsahuje spisový materiál negativní poznatky k osobě původního žadatele; spisový materiál obsahuje podklady nasvědčující tomu, že se původní žadatel nástupu do Wehrmachtu vyhýbal a odkazuje na instrukci oběžníku žalovaného ze dne 24. 8. 1945. K podmínce, tj. zda se původní žadatel nikdy neprovinil proti českému a slovenskému národu, žalovaný uvedl, že se jmenovaný neprovinil, o čemž svědčí zejména zpráva Místního národního výboru Hrubá Skála ze dne 7. 8. 1945 i svědecké výpovědi, doplněné stěžovatelkou. Ke třetí podmínce, kterou je, že: a) původní žadatel buď se činně účastnil boje za osvobození Československa, nebo b) trpěl pod nacistickým nebo fašistickým terorem, rozkladový orgán uvedl, že žalovaný vycházel z dobové judikatury Nejvyššího správního soudu [Boh. A 1583/47 (692/46)], či rozsudků Boh. A 1680/47 či Boh. A 1869/48, Boh. A 1882/48, Boh. A 1951/48, Boh. A 1950/48, Boh. A 1953/48 a shledal, že s ohledem na obsah předložených svědectví a podání stěžovatelky, poskytování potravin a jiné hmotné pomoci blíže neurčeným osobám nelze ve smyslu uvedené judikatury považovat za usnadňování takové bojové činnosti, která by mohla reálným způsobem poškodit či oslabit vojenskou moc Německé říše. Předloženými doklady nebylo prokázáno, že osoby, které měl původní žadatel podporovat, vyvíjely ve smyslu § 2 odst. 1 ústavního dekretu konkrétní bojovou či sabotážní činnost proti nepříteli. Ke druhé části této třetí podmínky rozkladový orgán uvedl, že žalovaný vycházel z judikatury tehdejšího Nejvyššího správního soudu [Boh. A 1583/47 (692/46)] a v daném případě nelze z ničeho dovodit, že přístup německých okupantů k původnímu žadateli se lišil od přístupu k jiným členům šlechtických rodin, zaměstnavatelům českých obyvatel protektorátu či vlastníkům nemovitostí. Podle původních dokladů nebyl původní žadatel od počátku války do nástupu do Wehrmachtu uvězněn, zadržen či omezen na osobní svobodě

[viz rozsudek Nejvyššího správního soudu Boh. A 1072/47]. Žalovaný dále uvedl, že nezpochybnuje osobní a morální kvality původního žadatele, ani to, že mnohým osobám během války pomohl, žalovaný však neshledal za prokázané, že by útlak vůči původnímu žadateli dosahoval intenzity, která by v souladu s pokyny žalovaného k provedení ústavního dekretu ani s poválečnou judikaturou naplňovala podmínky trpění pod nacistickým terorem.

[12] K rozkladovým námitkám o nuceném přihlášení se k německé národnosti v době okupace ministr poukázal znovu na sčítání lidu v roce 1930, při kterém se rodina přihlásila k německé národnosti, proto námitku shledal lichou. Původní žadatel byl německé národnosti, proto § 1 odst. 4 ústavního dekretu na shora jmenovaného nedopadá, současně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2014, č. j. 3 As 106/2013 - 142, k otázce německé národnosti nezaujal výslovně autoritativní stanovisko. Z rozhodnutí žalovaného, které je podle ministra přezkoumatelné a srozumitelné, je zřejmé, jaké podklady žalovaný hodnotil, jakými úvahami se řídil, proto tvrzení o účelovém výkladu právních předpisů se selektivním hodnocením důkazů ministr odmítl a uvedl, že stěžovatelkou citovaná pasáž, že původní žadatel pozbyl československé státní občanství, se ve stejnopisu rozhodnutí nenachází. Podle ministra podmínku zachování věrnosti žalovaný shledal za splněnou, proto námitky k této pasáži shledává na nepodstatné. Výsledky gestapem, službu v německé armádě v hodnosti střelce a zabavení budov pro potřeby německé armády nelze podle ministra postavit na roveň činné účasti v boji proti nacistickému režimu. Ministr konstatoval, že stěžovatelce se podle kritérií dobové judikatury nepodařilo prokázat povahu činností původního žadatele tak, že by osoby jí uvedené vyvíjely ve smyslu § 2 odst. 1 ústavního dekretu konkrétní bojovou a sabotážní činnost proti nepříteli. Pokud stěžovatelka zmiňuje paměti V. K., učinila tak až v podaném rozkladu, přičemž k takové skutečnosti se přihlédně, jen jde-li o takový důkaz, který nemohl účastník uplatnit dříve, což není případ pamětí vydaných tiskem v roce 1994. Z podání však plyne jen vlastní úsudek stěžovatelky, že v pamětech se popsaná odbojová činnost nemohla uskutečnit bez přímé podpory původního žadatele. V řízení uvedla stěžovatelka informaci o záchraně důstojníka československé armády před koncentračním táborem a to s odkazem na stanovisko Ústředního národního výboru v Praze ze dne 31. 9. 1945, které však do spisu nedoložila a jako důkaz předložila pouze přípis Zemského národního výboru ze dne 31. 8. 1945, č. j. 302 ZOB Ex/1945, který obsahuje obecnou informaci o protinacistickém a protifašistickém smýšlení rodiny.

Řízení před městským soudem

[13] Proti rozhodnutí rozkladového orgánu podala stěžovatelka žalobu. V ní namítala nedostatek pravomoci žalovaného, který si bez procesního podkladu v dané věci aтраhoval pravomoc vydat rozhodnutí, proto věc rozhodl nesprávný úřad. Krajský úřad správní řízení dne 12. 3. 2015 přerušil z důvodu, aby žalované ministerstvo „*v rámci řešení předběžné otázky rozhodlo o zachování československého státního občanství J. A.*“. Žalovaný tedy měl rozhodnout pouze o předběžné otázce, přesto vydal ve věci rozhodnutí v rozporu s čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky, i s § 131 odst. 1 správního řádu, jelikož státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Dále namítala, že se žalovaný a posléze ani rozkladový orgán nedostatečně řídily závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v rozsudku sp. zn. 3 As 106/2013 a ve zrušujícím rozsudku krajského soudu, jelikož nezjistily správně a úplně skutkový stav. Žalovaný nevyřešil, zda původní žadatel byl Čechem, zda mu bylo zachováno československé státní občanství za podmínek § 2 odst. 1 ústavního dekretu, eventuálně, zda bylo vydáno rozhodnutí o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 ústavního dekretu. Podle stěžovatelky žádost ve smyslu § 1 odst. 4 ústavního dekretu nemohly podat osoby německé národnosti, ale jen „Češi, Slováci nebo příslušníci jiných slovanských národů“, kteří v době zvýšeného ohrožení republiky se „přihlásili za Němce“, aniž byli ve skutečnosti Němci. Žádost podle § 2 odst. 1 ústavního dekretu mohly podat i osoby německé národnosti.

V předmětné věci byla podána žádost o vydání osvědčení o státní spolehlivosti původního žadatele u Magistrátu hl. města Prahy pod č. j. IV St 13743/46. Napadené rozhodnutí žalovaného se nezabývalo otázkou, v jakém stadiu se toto řízení nachází. Pokud by osvědčení bylo vydáno, původní žadatel by nebyl posuzován jako „Němec“ a nepozbyl by československé státní občanství. Tvrzení rozkladového orgánu, že § 1 odst. 4 ústavního dekretu „... na daný případ nedopadá, nakořím je zřejmé, že J. A. byl osobou německé národnosti“, nebylo podle stěžovatelky v řízení prokázáno. Zahájené řízení o žádosti o vydání osvědčení o státní spolehlivosti ignoruje podání takovéto žádosti, což odporuje samotné podstatě ústavního dekretu i ústavnímu pořádku České republiky. Stěžovatelka dále namítá, že nebyla dostatečně hodnocena dvě potvrzení vydaná Zemským odborem bezpečnosti Zemského národního výboru v Praze, první ze dne 12. 9. 1945, sp. zn. 302/45 ZOB a druhé vydané o několik dnů později pod sp. zn. 302/45, kdy Ar. A., manželka původního žadatele, byla s rodinou již odsunuta do Německa. O důkazní hodnotě uvedených potvrzení se žalovaný v napadeném rozhodnutí nezmiňuje, ačkoliv se nepochybně jednalo o situaci „divokého odsunu“ rodiny původního stěžovatele do Německa, přičemž poté československé orgány uznaly svou chybu, na vlastní náklady a za policejní asistence zajistily návrat rodiny do Československa, a nelze tak pochybovat o tom, že v té době správní orgány zastávaly názor, že nejde ani o německé státní příslušníky, ale o osoby, aktivně se účastnící protinacistického odboje.

[14] Namítala rovněž nesprávné právní závěry a nekorektní aplikaci dobové judikatury rozkladovým orgánem. Dle stěžovatelky byla rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 1947, sp. zn. 692/46, a ze dne 21. 5. 1947, sp. zn. 572/46, ministrem interpretována výhradně za účelem, aby žádosti nebylo vyhověno. Bylo opomenuto, že původní žadatel dodával zbraně partyzánům, kteří se ukrývali s jeho vědomím v jeho lesích, a zásoboval je jídlem, ačkoli Gestapo J. A. zakázalo nechat lesy průchozí; přitom na jeho pozemcích našli útočiště parašutista Závorka a český odbojář Krajina. Rovněž nebyla dostatečně vyhodnocena svědectví osob o tom, že původní žadatel od r. 1939 na svém území zásoboval vojenskou organizaci „Obrana národa“, anebo že prostřednictvím zbraní dodaných původním žadatelem směřujících k oslabení vojenské moci nacistů, byla provedena řada akcí členů odbojového hnutí. Nebyla také zhodnocena činnost J. A. v době Heydrichiády, přitom původní žadatel poskytoval aktivní pomoc atentátníkům na Heydricha ze skupiny Anthropoid a pomáhal i členům skupiny Antimony. Nedostatečně bylo rozkladovým orgánem posouzeno, že se původní žadatel zúčastnil aktivně boje a zachránil odsouzeného československého aktivního důstojníka od výkonu trestu smrti, jak uvedla stěžovatelka. České úřady dle ní v roce 1945 musely považovat veškeré podmínky ze strany původního žadatele za splněné, neboť podle 320/45 ZOB mělo být rodině A. vystaveno potvrzení o čs. státním občanství - je protinacistická a protifašistická a zachránila českého důstojníka před jistou smrtí. Již tehdy bylo objasněno, že členové rodiny A. zůstávají československými občany. Ze strany českých správních úřadů bylo uznáno, že pro J. A. byl dne 14. 3. 1921 vystaven domovský list v obci Hrubá Skála, domovské právo mu bylo potvrzeno dne 9. 9. 1932. Nesouhlasila s žalovaným, který v rozhodnutí uvádí, že původní žadatel měl německou národnost, jelikož podepsal dotazník ke zjištění německé národní příslušnosti *Fragebogen*, stejně jako jeho manželka. Údaje sester a matky původního žadatele, které k německé národnosti uvedly ve *Fragebogen*, byly podle stěžovatelky uvedeny pod nátlakem, jsou proto bezcenné. Jediným možným důkazem svědčícím pro německou národnost by byl německý původ, ten ale prokázán nebyl. Argumenty ministra stěžovatelka považuje za mylné a tvrdí, že ze strany německých úřadů byl na J. A. vyvíjen nátlak, i jeho manželka nepodepsala *Fragebogen* dobrovolně, proto veškeré údaje v dotazníku jsou bezvýznamné a nepředstavují zradu na českém státě.

[15] Stěžovatelka poukázala na to, že J. A. byl židovského původu. Na podporu tohoto argumentu odkazuje na články a knihy, publikaci „*Semi Gothá*“, a posudek rabína D. M.

z července - srpna 2015, v němž se uvádí, že „Ja. (J.)“ A. podpisem sčítacího listu zabránil propuštění českých zaměstnanců a uvalení německé nucené správy na svá panství. Jelikož rodina L. A. má židovské kořeny, i z tohoto důvodu byl původní žadatel na základě nátlaku či zvláštního zřetele hodných okolností nucen sčítací list podepsat. Jeho podpis proto nepředstavuje právně relevantní projev vůle. Namítala, že nebyla doložena účast původního žadatele na německé školní výuce; jmenovaný byl vyučován soukromě česky na německém gymnáziu v Litoměřicích, které si jako dítě nevybral, a ani školu nenavštěvoval, pouze absolvoval maturitu. Po smrti svého otce a jeho strýce byl původní žadatel v opatrovnictví prince L. L., který byl nesporně Čechem české národnosti a původního žadatele formoval a ovlivňoval jak v ekonomických, tak i světonázorových pohledech. Žalovaný opomenul vzdělání na české vysoké škole, kterou si původní žadatel vybral. Vzdělání v bankovníctví v cizině nemůže mít vliv na otázku národnosti. J. A. ovládal plynule češtinu, němčinu, angličtinu, latinu, mluvil italsky a francouzsky. Podle Výnosu Ministerstva vnitra ze dne 24. 8. 1945 znalost jazyků rovněž nemá žádný dopad na věc. Stěžovatelka upozornila, že z uvedeného výnosu Ministerstva vnitra vyplývá, že členové jedné rodiny mohou mít i různé národnosti. Původní žadatel se však nikdy dobrovolně nepřihlásil k německému národu, proto mu má být zachováno české státní občanství. K poukazu žalovaného na to, že původní žadatel nepodepsal vyjádření několika šlechticů na podporu republiky, stěžovatelka uvedla, že toto vyjádření podepsaly jen staré šlechtické rody. Rodina A. byla do šlechtického stavu povýšena v roce 1792, je to „mladý“ rod. J. A. ani nevěděl, že taková možnost existuje. Jestliže by o ní věděl, zcela určitě by takový doklad podepsal. Podle stěžovatelky je nutné, aby původní žadatel byl považován za českého občana české národnosti a nikoli národnosti německé. Správní orgány v současné době přitom nejsou oprávněny přezkoumávat pravdivost a obsah listin vydaných správními orgány tehdejší doby. Stěžovatelka dále odkázala na listinné důkazy ze správního spisu (osvědčení ONV v Hrubé Skále ze dne 7. 8. 1945 za účasti poručíka M. a Dr. M., vyjádření pana J. B. ze dne 7. 12. 2010, pana K. J. ze dnů 11. 12. 2005, 3. 12. 2010 a 27. 7. 2015, pana Ja. A. z roku 2008, dopis pana K. ze dne 18. 5. 1966, vyjádření pana JUDr. V. Š. ze dne 5. 2. 1946, vyjádření ze dne 9. 10. 1945 podepsané panem Mi. B., paní A. H., panem A. P., paní M. A., panem F. S. a panem R. K., vyjádření paní D.K. ze dnů 11. 4. 2012 a 2. 9. 2015, vyjádření paní H. Z. ze dnů 21. 4. 2015 a 2. 9. 2015, vyjádření pana Ing. J. Š. st. ze dnů 10. 3. 1991 a 27. 7. 2015, vyjádření pana K. Z. z 27. 7. 2015, seznam zaměstnanců z roku 1945, pasáže z publikace J. Bubáka *Vzpomínky na mé čtvrtstoletí působení u ředitelství, panství Hrubá Skála, náležejícího vlastnický A.*) a připomíná, že na žádost knížete Schwarzenberga, který J. A. přijal do českého církevního řádu Sv. Lazara, poskytl tento útočiště španělským uprchlíkům během španělské občanské války. Členství v řádu je považováno výnosem Ministerstva vnitra za příklad české orientace. Poukazuje rovněž na Erbovní knížku pro rok 1938, či článek z časopisu Reunion č. 1/2011.

[16] Městský soud neshledal žalobu důvodnou a zamítl ji. Při jednání dne 16. 4. 2019 k návrhu stěžovatelky městský soud provedl důkaz navrženými listinami; stěžovatelka dále navrhla, aby soud provedl důkaz vyjádřením obyvatel Hrubé Skály (blíže nekonkretizovaných) k tvrzené arizaci majetku Sedmihorek původního žadatele a důkaz nedatovaným textem o generálu G. neznámého autora. Provedení těchto důkazů městský soud zamítl, jednak proto, že jejich provedení bylo navrhováno k novým tvrzením, jejichž uplatnění je v rozporu se zásadou koncentrace řízení ve smyslu § 71 odst. 2 s. ř. s. (nedatovaný text o generálu G. neznámého autora bez jakéhokoliv podpisu), a jednak pro nadbytečnost, neboť otázky týkající se majetku původního žadatele jsou pro rozhodnutí ve věci nepodstatné; provedení důkazu vyjádřením obyvatel Hrubé Skály brání i obecnost vzneseného návrhu.

[17] Městský soud neshledal vytkané vady přezkoumávaného správního rozhodnutí; konstatoval, že z odůvodnění rozhodnutí je jednoznačně zřejmé, jak se ministr vypořádal se všemi argumenty stěžovatelky, které jsou relevantní k předmětu daného správního řízení

i které skutečnosti byly vzaty za podklad rozhodnutí, rovněž neabsentuje, podle kterých právních norem bylo rozhodováno, jakými úvahami se při rozhodování správní orgány řídily. V rozhodnutí je podrobně popsáno, které důkazní prostředky byly vzaty ve zřetel, i úvahy při jejich hodnocení. Závěry obou správních orgánů považuje soud za srozumitelné, logicky soudržné, racionální a pohybující se v zákonných mezích a bez jakýchkoli znaků libovůle.

[18] K námitce stěžovatelky ohledně nepřipustné atrakce rozhodovací činnosti žalovaného městský soud poukázal na § 133 správního řádu, čl. CXIX odst. 3 zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, a na § 12 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Konstatoval, že obdobnou otázkou, zda žalovaný má být orgánem příslušným k rozhodnutí o žádostech podaných podle § 2 ústavního dekretu, se zabýval rovněž Ústavní soud v nálezu ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 114/96. Vycházel z judikatury bývalého Nejvyššího správního soudu, nálezu č. 1680, ročník XXVIII (1947, sešit 6 Bohuslavovy sbírky nálezů Nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních) i všech procesních předpisů (vládní nařízení č. 20/1955 Sb., vládní nařízení č. 91/1960 Sb. a zákon č. 71/1967 Sb.), vydávaných postupně po správním řádu č. 8/1928 Sb., za jehož platnosti bylo tamní řízení zahájeno, které vycházely ve svých přechodných ustanoveních z kontinuity dříve zahájeného řízení. Dospěl k závěru, že dekretální řízení je nezbytné ukončit s odkazem na čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť účastník řízení má právo na řádný a spravedlivý proces, který v sobě zahrnuje nejen právo na spravedlivý způsob vedení procesu, ale také právo na trvání procesu až do jeho ukončení zákonem předpokládaným způsobem. Rovněž Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 11. 2003, č. j. 6 A 90/2002 - 82, dospěl k závěru, že jediným správním orgánem příslušným k dokončení těchto řízení je právě žalovaný, neboť podle § 1 odst. 4 a § 2 odst. 2 ústavního dekretu je pravomoc vydat rozhodnutí ve věci samé svěřena výhradně jemu.

[19] K námitce, že se žalovaný nedostatečně řídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, potažmo krajského soudu, které byly vysloveny v předchozích zrušujících rozsudcích, jelikož dostatečně nezjistil skutkový stav a nevyřešil, zda původní žadatel byl Čechem, zda mu bylo zachováno československé státní občanství za podmínek § 2 odst. 1, eventuálně zda bylo vydáno rozhodnutí o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 ústavního dekretu, městský soud odkázal především na zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 106/2013 - 142, ve kterém tento soud dospěl k závěru, že původní žadatel i jeho rodina, se i před datem 15. 3. 1939 považovali za Němce. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku uvedl, že nijak nehodnotil, jaké národnosti byl původní žadatel a povinnost zodpovědět tuto otázku výslovně uložil správním orgánům, tedy, aby rozhodly, v jakém správním řízení je třeba pokračovat, neboť nebylo možné jednoznačně prokázat, zda původní žadatel podal žádost podle § 1 odst. 4 či podle § 2 ústavního dekretu. Nelze tedy dle městského soudu dospět k závěru, že by se žalovaný neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, když se ve správním řízení právě touto otázkou zabýval. Rovněž námitku, že se žalovaný otázkou národnosti původního žadatele nezabýval, dle městského soudu vyvrací obsáhlé odůvodnění rozhodnutí žalovaného, kde uvádí, na základě jakých konkrétních listinných důkazů hodnocených jak jednotlivě, tak ve svém souhrnu, dospěl k závěru, že na původního žadatele nelze vztáhnout § 1 odst. 4 ústavního dekretu, neboť shledal, že původní žadatel byl německé národnosti. Žalovaný proto v řízení pokračoval podle § 2 ústavního dekretu. Ministr se v napadeném rozhodnutí zabýval jak skutečnostmi dle § 1 odst. 4 ústavního dekretu, tak i podmínkami podle § 2 ústavního dekretu. Městský soud se s skutkovými zjištěními obou správních orgánů ztotožnil a pro úplnost dodal, že u původního žadatele zcela převažují objektivní znaky, jimiž je uvedení německého jazyka jako jazyka rodného, o čemž svědčí např., že v Seznamu odvodem povinných osob ročníku 1905 z roku 1923 má původní žadatel v kolonce mateřská řeč uvedeno

„řeč německá“, do tohoto seznamu byl jmenovaný zapsán z moci úřední, odvodu se nezúčastnil. Podle Sčítacího archu ze Sčítání lidu 1930, které je podepsané dne 2. 12. 1930 příjmením A. s přípisem „*Stvrzuji svým podpisem, že jsem vše přesně a pravdivě udal, co jsem povinen zapsati do sčítacího archu*“, je uvedeno u každého jména celé rodiny v kolonce „*Národnost (mateřský jazyk)*“ slovo „*německá*“. O československé státní občanství přišel původní žadatel podle předpisů německé okupační moci ve spojení s § 1 odst. 1 ústavního dekretu ke dni 16. 3. 1939, jak již bylo konstatováno Nejvyšším správním soudem ve výše citovaném rozsudku. Jako válečný zajatec Wehrmachtu byl původní žadatel československými úřady ve spolupráci s americkou armádou v zajateckém táboře v Heilbronnu v září 1945 rovněž identifikován jako Němec. Městský soud dodal, že správní spis obsahuje i německy psané hlášení SD-Leitabschnitt Prag ve stupni utajení „*Geheime Reichssache*“ určené pro K. H. F. a pro RSHA (Hlavní říšský bezpečnostní úřad v Berlíně, tj. složku nadřízenou jak SD, tak Gestapu), Odbor III - vnitřní zpravodajská služba SS ze dne 19. 5. 1944, z něhož se podává, že *původní žadatel byl svým postojem politicky označován za čechofila monarchistu. Ačkoliv se ucházel o členství v NSDAP, nebyl mu dosud členský průkaz vydán.* Uvedený listinný důkaz dle soudu svědčí o tom, že pokud původní žadatel usiloval o členství v NSDAP, pak minimálně byl srozuměn s filosofií tehdejšího Německa, souhlasil s ní, a z tohoto důvodu se ani nemohl činně účastnit boje za osvobození Československa; nebyl ani vojákem Československé armády, ale sloužil u Wehrmachtu, a nemohl trpět pod nacistickým nebo fašistickým terorem, když s jeho tezemi se podáním přihlášky za člena NSDAP tehdy ztotožnil. Z uvedeného listinného důkazu nelze nijak dovodit, že k členství v NSDAP byl ze strany tehdejších představitelů moci nějakým způsobem nucen.

[20] K dílčí námitce stěžovatelky, že pod č. j. IV. St 13743/46 bylo zahájeno řízení o žádosti o vydání osvědčení o státní spolehlivosti a napadené rozhodnutí neřeší, v jakém stadiu se toto řízení nachází, a pokud by osvědčení bylo vydáno, původní žadatel by nebyl posuzován jako „*Němec*“ a nepozbyl by československé státní občanství, městský soud uvedl, že správní orgány byly povinny v daném řízení zkoumat otázky spojené se zachováním československého státního občanství původního žadatele a této povinnosti dle soudu plně dostály. V souladu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu (s ohledem na skutečnost, že nebylo možno nyní najisto postavit, zda původní žadatel podal žádost podle § 1 odst. 4 či § 2 ústavního dekretu) se zabývaly jak podmínkami podle § 2 ústavního dekretu, tak možností či nemožností aplikace § 1 odst. 4 uvedeného dekretu v případě původního žadatele. Soud dále uvedl, že skutečnost, že řízení o žádosti o vydání osvědčení o státní spolehlivosti zahájené pod č. j. IV. St 13743/46, nebylo dokončeno, sama o sobě znamená, že nelze ani úspěšně tvrdit, jak by tehdy rozhodující orgán věc posoudil a rozhodl; nadto nelze nezmínit, že již v roce 1946 nebylo dceří původního žadatele zachováno československé občanství Ministerstvem vnitra.

[21] K námitce opomenutí listin, které měly prokázat protinacistické smýšlení rodiny A., a podíl rodiny na záchraně československého aktivního důstojníka před popravou, městský soud konstatoval, že kopie nepodepsaného přípisu ze dne 31. 8. 1945, sp. zn. 302 ZOB Ex/1945, pouze podporuje tvrzení stěžovatelky, že rodina byla protinacistického a protifašistického smýšlení. Potvrzení Zemského odboru bezpečnosti ze dne 12. 9. 1945, sp. zn. 302 ZOB EX/1945, bylo oběma správními orgány zohledněno jako potvrzení, že rodina A. je protinacistického smýšlení, což nebylo nijak rozporováno. S tímto hodnocením se soud ztotožnil.

[22] Ke druhému textu, o kterém stěžovatelka tvrdí, že jde o „*potvrzení*“, soud konstatuje, že z této listiny nevyplývá, že je potvrzením vydaným Zemským odborem bezpečnosti, je toliko listinou označenou číslem 302 s nečitelným zakončením, k níž je třeba uvést, že se jedná o nedatovaný a nepodepsaný text neznámého pisatele bez čísla spisové značky. V něm je uvedeno, že rodina A. ve smyslu přípisu zemského národního výboru ze dne

31. 8. 1945, č. 302 ZOB Ex/1945 neměla být odsunuta a jsou dány předpoklady, že obdrží československé státní občanství, jelikož byla protinacistického a protifašistického smýšlení a jednotlivé rodiny se účastnily aktivně odboje a zachránily odsouzeného československého aktivního důstojníka od trestu smrti. Uvedenou nepodepsanou listinu hodnotil soud v kontextu s další listinou, kterou je „*Odpověď k čj. I-3a/S 7189-7190/1946 ze dne 6. 2. 1947*“, Okresního národního výboru v Turnově, jejíž obsah vyvrací údaje uvedené v nedatovaném a nepodepsaném textu neznámého pisatele a nelze z něj dle soudu dovodit, že by podporoval shora uvedené tvrzení stěžovatelky. Jelikož byla tato listina připojena až k žalobě, nelze správním orgánům úspěšně vytýkat její neposouzení. Ze shora uvedeného však je zřejmé, že i kdyby tomu tak bylo, nevedla by tato listina dle soudu k jiným závěrům v rozhodnutí obsaženém. Městský soud zmínil i sdělení Zemského národního výboru v Praze ze dne 8. 11. 1946, které se týkalo m. j. manželky původního žadatele a jeho dcery, adresované Ministerstvu vnitra, s návrhem na nevyhovění, neboť žadatelé neprokázali splnění podmínek § 2, odst. 1 ústavního dekretu a ONV nevydal žadatelům osvědčení dle vzoru B. Městský soud konstatoval, že pokud se původní žadatel cítil být židovského původu, pak ze strany stěžovatelky nebyl soudu předložen důkaz, z něhož by vyplývala konkrétní skutečnost, která bránila původnímu žadateli se k židovství ve dvacátých a třicátých letech minulého století přihlásit. Naopak takto nyní předložené důkazy jsou v rozporu s obsahem dochovaného *Fragebogen* původního žadatele, který jej dne 22. 7. 1939 podepsal s ujištěním na své nejlepší vědomí a svědomí, že žádný z jeho 4 prarodičů není anebo nebyl židovského původu nebo náboženství. Pokud by tomu tak skutečně bylo, pak je nanejvýš pravděpodobné, že Průkaz o německé státní příslušnosti by mu německým úřadem vystaven nebyl. Při sčítání lidu v roce 1930 matka a dvě sestry původního žadatele podle § 21 odst. 1 nařízení vlády o sčítání lidu v roce 1930 měly možnost se svobodně přihlásit k židovské národnosti, k tomu však nedošlo. Rovněž SD-Leitabschnitt Prag ve stupni utajení „Geheime Reichssache“ určené pro K. H. Franka a pro RSHA ve svém hlášení ze dne 19. 5. 1944, shora citovaném, nevedla nic ohledně možných židovských kořenů původního žadatele. Je všeobecně známo, že zpravodajská služba SS a NSDAP měla ve své agendě mimo jiné perzekuci Židů a holokaust, podléhaly jí nechvalně známé *Einsatzgruppen*, tj. komanda masově vraždící Židy zejména ve východní Evropě. Ve správním spise nejsou žádné listinné důkazy z tehdejší doby svědčící o možném židovském původu. Pokud by tomu tak skutečně bylo, pak s pravděpodobností v tomto případě hraničící s jistotou, by Němci Židovi německé razítko „*STAATSANGEHÖRIGKEITSAUSWEIS IST AUSGESTELLT UND AUSSEHÄNDIGT. GITSCHIN, den 13. Oktober 1939* na *Fragebogen* nedali. Z historie je všeobecně známo, jakým způsobem bylo nakládáno se Židy. Fotografie altánku z důkazů stěžovatelky nic rozhodného neosvědčuje. Předložený posudek rabína D. M., Ph. D., který je z aktuální, a nikoli původní doby, dle soudu s ohledem také na znalost poválečné historie, není způsobilý dodatečně vyvrátit shora citované skutečnosti z původních dobových listinných důkazů. Pokud stěžovatelka poukazuje na to, že původní žadatel měl židovské kořeny, a z tohoto důvodu trpěl více než jiné šlechtické rody, pak soud uvedené tvrzení neshledal ničím relevantním podloženým. Za spekulativní soud vyhodnotil i tvrzení, že by původní žadatel podepsal vyjádření několika šlechticů na podporu republiky, pokud by o něm věděl. Městský soud poukázal na to, že k tvrzení o nátlaku nedoložila konkrétní důkazy z tehdejší doby, na jejichž základě by soud mohl jejímu tvrzení o vyvíjeném nátlaku přisvědčit. Z dobových dokumentů totiž nic takového nevyplývá. Soud k tomu připomněl, že původní žadatel se naopak se snažil vstoupit podle dochovaných německých dokladů do NSDAP. Z nálezů Ústavního soudu ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 107/04 vyplývá, že již pouhé podání přihlášky je nutno považovat za akt zrady, nejsou-li dány okolnosti zvláštního zřetele hodné. Dle městského soudu nelze pominout, že původní žadatel v závěru dotazníku ujistil, že se hlásí k německému národu, proto mu byl průkaz o německé státní příslušnosti dnem 13. 10. 1939 vystaven. Městský soud k uvedenému doplnil, že v mezidobí obou světových válek původnímu žadateli z povahy věci nemohl hrozit nátlak ze strany budoucích nacistických úřadů. V té době se národnostní příslušnost určovala podle mateřského jazyka (viz §

21 odst. 1 nařízení vlády o sčítání lidu v roce 1930). Ze sčítacího archu z roku 1930 vyplývá, že se původní žadatel tohoto sčítání lidu nezúčastnil, ačkoli tak byl podle § 5 zákona o sčítání lidu z roku 1927 ve spojení s § 11 odst. 2 nařízení vlády o sčítání lidu v roce 1930 povinen učinit. Zúčastnily se její matka a dvě sestry, které za svou mateřskou řeč a národnost uvedly německý jazyk. Původní žadatel je uveden v seznamu branců z roku 1923, do něhož byl dopsán z moci úřední, rovněž s mateřskou řečí německou, a s údajem, že je studující německého gymnázia. Stěžovatelkou nebyl předložen soudu žádný důkaz, ze kterého by vyplývalo, že se původní žadatel od matky a sester mateřským jazykem a národností odlišoval. Rovněž - podle Archivu ASÚ č. 207-880/11 ze dne 9. 10. 1956 - byl původní žadatel členem NSV při NSDAP, přispíval značnými částkami na NSDAP a byl v důvěrném styku s příslušníky jičínského Gestapa a s vedoucím kladenského Oberlandratu; okupačním úřadům měl původní žadatel vycházet ochotně vstříc, neboť v jednotlivých objektech byla ubytována Hitlerjugend, příslušníci Luftwaffe a na statku Hřensko se dělaly pokusy s dobyt看em pro biologickou válku. Podle soudu, jestliže se rodina A. při okupaci v roce 1939 přihlásila k německé národnosti stejně jako při svobodném sčítání lidu v roce 1930, nelze *Fragebogen* původního žadatele považovat za akt učiněný pod nátlakem, byl jím pouze potvrzen stávající stav. Žádný tvrzený nátlak z uvedeného nelze seznat. Ze správního spisu rovněž vyplývá, že se dochovaly i darovací poukázky na celkem 2 000 protektorátních korun pro *Winterhilfe* za rok 1941, další na 100 říšských marek na oslavy Dne Wehrmachtu v roce 1942 a nedostatečně čitelná poukázka na dalších 100 říšských marek blíže nejasného určení. Ze seznamu lesních zaměstnanců rodiny A. z roku 1945 (ze shodného bodu správního spisu) vyplývá, že částka 1 000 korun přibližně odpovídala měsíční mzdě hajného. Tuto částku daroval původní žadatel *Winterhilfe* v zimě 1941/1942. Z historie je známo, že v té době směřovala pomoc *Winterhilfe* na východní frontu s cílem podpořit zimou strádající vojáky Wehrmachtu. Ze správního spisu nevyplývá, že by původní žadatel v meziválečném období či za války sloužil v československé armádě, rovněž neprochází evidencí příslušníků zahraničního odboje.

[23] K listinám obsahujícím tzv. svědecké výpovědi svědků, jež předložila stěžovatelka v rámci soudního řízení (stejnopisy notářských zápisů), městský soud uvedl, že je nelze akceptovat za svědecké výpovědi ve smyslu § 126 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, za užití § 64 s. ř. s., proto byly soudem posouzeny jako listinné důkazy. Městský soud stěžovatelku zároveň poučil o presumpci správnosti veřejné listiny a účincích obsahu notářského zápisu. V obecné rovině městský soud uvedl, že podstatnou vlastností svědka je, že je způsobilý vypovídat o skutečnostech, které bezprostředně sám zažil, účastnil se jich a vnímal je svými smysly. V posuzovaném případě však většina osob, jejichž výpovědi stěžovatelka jako svědecké označila, vypovídala k rozhodným událostem pouze zprostředkovaně; jinými slovy, informace o původním žadateli byly v předmětném případě zprostředkovány od dalších osob - od babiček, dědečků, tatínků, maminek či jiných tehdy žijících osob. Takové přenesené svědectví nemá pro posuzovanou otázku relevantní vypovídací hodnotu, schopné zvrátit listinné důkazy tehdejší válečné a poválečné doby. Jednalo se o osoby, které jsou buď narozené za války či po ní a rovněž o osoby sice narozené před válkou, ale z jejich dat narození je patrné, že v období druhé světové války tyto osoby byly tehdy dětského věku. Z racionálního hlediska nelze a priori předpokládat, že by svědectví tehdejších dětí bylo způsobilé vyvrátit skutečnosti doložené dobovými listinnými důkazy. Tyto děti, zejména z důvodu bezpečnosti, ani nemohly disponovat informacemi, které by byly relevantní pro nyní danou věc, taková svědectví by rovněž byla zprostředkovaná. Obsahem notářského zápisu sepsaného s paní D. K., narozenou dne X, které v době války bylo mezi 13 až 19 lety, je, že původní žadatel hovořil česky. Zmiňuje, co jí o předmětné věci sdělil její otec, což soud považuje již za informace zprostředkované. Sdělení, že původní žadatel hovořil česky, ve věci není skutečností, která by byla žalovaným rozporována. Bezprostředně učiněná poválečná svědectví se o židovském původu původního žadatele nezmiňují, přitom právě tito svědci měli místní a bezprostřední

znalost věci a čerstvou zkušenost. Jedná se o listinu ze dne 5. 2. 1946 JUDr. V. Š., který byl ve službách původního žadatele, o listinu o A. A. z prohlášení ze dne 9. 10. 1945, že česky mluví. Ze seznamu zaměstnanců původního žadatele také žádné rozhodné skutečnosti nelze ověřit, jen že jsou na něm česká jména, což žalovaný rovněž nespornuje. Paměti V. K. psané v současné době, nejsou podle soudu způsobilé vyvrátit obsah listinných důkazů tehdejší doby, což lze vztáhnout ze stejného důvodu i na Vzpomínky J. B. psané v lednu 1980. Městský soud k listinnému důkazu ve formě stejnopisu notářského zápisu ze dne 2. 4. 2019 s paní D. K., narozenou dne X, zaslanému stěžovatelkou bezprostředně před nařízeným soudním jednáním, uvedl, že jmenované v době druhé světové války bylo mezi 10 až 16 lety. Po posouzení této listiny, soud uvedl, že s pravděpodobností hraničící v tomto případě s jistotou, v něm užitě obraty téměř 90 letá žena v běžném hovoru neuzívá, a obsahuje informace, které by tehdejší nezletilá nemohla svými smysly vnímat a zejména z důvodu bezpečnosti ani vědět. Pokud by navíc citovaná sdělení byla tehdy dostupná 10 až 16 leté nezletilé, lze si těžko představit, že by byla neznáma tehdejším německým okupantům. Soud proto takový listinný důkaz hodnotil zcela nevěrohodným, neboť obsahuje zprostředkované informace.

[24] Dle městského soudu ani tvrzení stěžovatelky o pomoci původního žadatele skupině Anthropoid či Antimony není podpořeno ve správním spise žádným relevantním důkazem. Soud v obecné rovině k těmto tvrzením pro úplnost dodal, že ke skupině Anthropoid patřili plukovník *in memoriam* J. K. a generálmajor *in memoriam* J. G., tato skupina nikdy nepůsobila v Českém ráji ani v jeho blízkosti, proto se jí nemohlo dostat žádné pomoci ze statků původního žadatele. Výsadkáři ze skupiny Antimony jsou mylně označováni za domácí odbojovou organizaci, jejich účast na atentátu na Heydricha lze považovat za rovněž mylné tvrzení, jelikož atentát byl spáchán dne 27. 5. 1942, Heydrich zemřel dne 4. 6. 1942, kdežto skupina byla vysazena poté, až dne 24. 10. 1942 za účelem obnovy radiového spojení mezi Londýnem a Protektorátem, nikoli provádění sabotáží. Tato historická fakta svědčí o snaze stěžovatelky o úpravu obecně známých dějin tak, aby původní žadatel byl jejich účastníkem. Ve svém důsledku tato „úprava historických událostí“ zpochybňuje i důvěru ve způsob, jakým byli svědci stěžovatelkou směřováni k podání svých svědectví. Pokud se ve svědectví hovoří o partyzánech a dodávkách zbraní pro odboj po celou válku, k této výpovědi pro soud nevyplývá, že by původní žadatel dodával zbraně partyzánům, kteří se ukrývali s jeho vědomím v jeho lesích, zásoboval je jídlem a že na jeho pozemcích našli útočiště parašutista Z. a odbojář K., jak tvrdí stěžovatelka. Pokud by měla existovat případná dlouhodobá sabotážní činnost partyzánských oddílů v okolí Hrubé Skály, pak by nemohla být dobovým svědkům tehdejší doby neznáma.

[25] Za aktivní účast na odboji nelze dle soudu považovat ani výsledek místního šetření, které dne 7. 8. 1945 provedli MNV Hrubá Skála, ministerský rada Dr. M. a okresní četnický velitel z Turnova, kteří uvedli, že rodina A. se chovala ke svým spoluobčanům korektně a mluvila s nimi českým jazykem, po dobu okupace se nijak neprovinila proti českému národu a německé prapory věšela tak, aby nebyly vidět z vesnice. Soud při posouzení dané věci vycházel i z nedatovaných poválečných svědeckých výpovědí pana V. O., sekretáře z Doksan, pana S. B., školního ředitele z Doksan, a pana O. N., národního správce Doksan, kteří původního žadatele líčí jako dobrotivého člověka, který se snažil obcházet nacistická nařízení ve snaze pomáhat českému obyvatelstvu zejména ilegálním zásobováním moukou či jinými potravinami, při řízení svého podniku zaměstnával Čechy a odolával tlaku na zaměstnávání Němců. Dále přispíval na charitu, a to zejména českým dětem z okolí. Toto tvrzení místních hodnostářů je v souladu s peticí obyvatel Hrubé Skály ze dne 9. 10. 1945 na podporu manželky původního žadatele, Ar. A. V ní paní A. H., pan A. . paní M. A., pan F. S. a pan R. K. uvedli, že manželka původního žadatele nikdy nevstoupila do NSDAP, mluvila česky a chovala se jako Češka. I když tyto důkazy představují pozitivní hodnocení, nelze podle soudu z nich dovodit aktivní odpor původního žadatele proti německému nacismu, i s přihlédnutím ke skutečnosti, že původní žadatel se chtěl stát členem

NSDAP. Městský soud neshledal důvodnou námitku stěžovatelky, že nebyly hodnoceny všechny důkazy, nýbrž jen takové, aby žádosti nebylo vyhověno. Správní orgány se dle soudu zabývaly a hodnotily důkazy zejména v souvislostech tehdejší doby. V provedeném hodnocení důkazů soud žádné pochybení, které by mělo vliv na hodnocení správních orgánů neshledal; žalovaný i rozkladový orgán vycházeli z listinných důkazů doložených z archivů a historických ústavů; nelze zpochybňovat závěry správních orgánů pouze z důvodu, že s výsledkem jejich šetření se stěžovatelka neztotožňuje.

[26] Námitku tvrzené perzekuce nacistickým režimem soud neshledal prokázanou. Ze spisového materiálu nevyplývá, že by služba původního žadatele u Wehrmachtu byla jakoukoliv formou perzekuce. I když původní žadatel měl být v hodnosti děle sloužícího vojína, nebylo doloženo, že by měl dřívější vojenské vzdělání a že by předtím sloužil v armádě československé či německé, aby mohl mít vyšší hodnost. Ostatně z dochovaných důkazů není patrné, že by původní žadatel brojil takovou námitkou proti svému tehdejšímu vojenskému zařazení u Wehrmachtu, popř. s jakým očekávaným výsledkem. K poukazu na tvrzenou záchranu československého aktivního důstojníka soud uvedl, že z písemného svědectví paní B. Z. ze dne 29. 8. 1945 vyplývá, že tímto důstojníkem měl být její syn a zachránce měla být paní K. A., sestra původního žadatele. Případný podíl původního žadatele na této akci není vůbec zmiňován. Toto svědectví bylo podáno pro účely žádosti o zachování státního občanství paní K. A. V tamní věci bylo dne 25. 11. 1946 pod č. A-4605-11/11-46-VI/A rozhodnuto, že se československé státní občanství K. A. nezachovává, jelikož jmenovaná neprokázala splnění podmínek § 2 ústavního dekretu. Rovněž členství v církevním Řádu sv. Lazara či tvrzené poskytnutí útočiště španělským uprchlíkům nelze dle městského soudu považovat za doklad české národnosti původního žadatele. S ohledem na jeho členství jak v českém, tak v německém svazu velkostatkářů lze usuzovat, že se účastnil spolkového života jak v českém, tak v německém prostředí. Obdobně školní vzdělávání absolvoval jak v německém gymnáziu, tak na českém ČVUT.

Kasační stížnost

[27] Stěžovatelka napadla rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., tedy z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem z důvodu vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Současně stěžovatelka namítá, že došlo k porušení jejího práva na spravedlivý proces, garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

[28] Stěžovatelka připojila stručnou chronologii jednotlivých právně relevantních skutečností, počínaje žádostí J. A. podanou dne 4. května 2006 ke krajskému úřadu až po procesní stav, který existoval ke dni vydání rozsudku napadeného touto kasační stížností. Stěžovatelka úvodem připomíná, že v daném řízení nebyla otázka státního občanství J. A. žádnou předběžnou otázkou, protože představovala samotný předmět daného řízení. Situaci si proto vysvětluje tak, že žalovaný v určitém stádiu řízení atrahoval (převzal) pravomoc rozhodnout o předmětu řízení, aniž by postupoval podle správního řádu nebo jakéhokoliv jiného právního předpisu.

[29] Dle stěžovatelky správní orgány jednaly naprosto svévolně. Následné úvahy městského soudu považuje stěžovatelka za pojmově nesprávné, a to z toho důvodu, že § 133 odst. 1 správního řádu lze aplikovat jen v případech sporů o věcnou příslušnost, ale v daném případě k žádnému takovému sporu nedošlo. Pokud městský soud v odůvodnění odkazuje na rozsudek

Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2003, č. j. 6 A 90/2002 - 82, pak je dle stěžovatelky nutné vzít také v úvahu, že jde o rozsudek zrušený nálezem Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 98/04. Z některých dalších rozhodnutí Nejvyššího správního soudu navíc vyplývá, že žalovaný nebyl jediným státním orgánem, který vydával rozhodnutí týkající se ústavního dekretu, a že taková rozhodnutí mohou vydávat i jiné orgány státní správy. K tomu stěžovatelka poukazuje na judikované případy, ve kterých tyto státní orgány vydaly předmětná rozhodnutí, následně podrobená soudnímu přezkumu, aniž by však byla zpochybněna jejich věcná příslušnost. V neposlední řadě stěžovatelka poukazuje na to, že pokud by byl žalovaný skutečně jediným státním orgánem, který mohl v této agendě vydávat prvostupňová rozhodnutí, pak by na to Nejvyšší správní soud upozornil již ve svém předchozím rozsudku.

[30] Podle stěžovatelky městský soud zaujal naprosto nesrozumitelné stanovisko, když na jedné straně považoval rozhodnutí žalovaného za předběžné, ale na druhé straně dospěl současně i k závěru, že žalovaný je věcně příslušným orgánem k dokončení dekretálního řízení původního žadatele podle pravidel ústavního dekretu, přičemž se navíc vyhnulo i odpovědi na otázku, kdo je vlastně tím původním žadatelem, když žalovaný za původního žadatele považoval J. A. Pokud Nejvyšší správní soud uvedl ve svém předchozím rozsudku, že z judikatury Ústavního soudu vyplývá povinnost současných správních orgánů toto řízení dokončit a rozhodnout deklaratorním rozhodnutím o tom, jestli bylo J. A. zachováno československé státní občanství za podmínek § 2 odst. 1 ústavního dekretu, eventuálně za podmínek § 1 odst. 4 ústavního dekretu (tzn. zda se jednalo o národně spolehlivou osobu), tak dle stěžovatelky rozhodně neměl na mysli rozhodnutí o této věci jako o předběžné otázce v nějakém jiném řízení a akceptoval věcnou příslušnost krajského úřadu jako orgánu státní správy, který by měl o této meritorní věci na prvním stupni rozhodnout. Stěžovatelka je proto přesvědčena o tom, že městský soud zvolil tento přístup jen z toho důvodu, aby podpořil žalovaného, a to při vědomí toho, že tím porušuje zásadu rovného postavení účastníků, což je zásada nejen zakotvena v první větě § 36 odst. 1 s. ř. s, ale je zejména neoddělitelnou součástí práva na spravedlivý proces.

[31] Stěžovatelka připouští, že v některých svých předchozích podáních argumentovala tím, že J. A. nabyl německé státní občanství přímo na základě citovaného výnosu Vůdce a říšského kancléře č. 75/1939 Sb., to však podle jejího názoru nezbavilo městský soud povinností posoudit právní povahu tohoto výnosu a zodpovědět tuto otázku, protože nešlo o věc skutkovou, ale právní. Zásadní otázkou, se kterou se soud prvního stupně měl vypořádat, bylo, zda bylo možné uvedený výnos považovat za právo, a to zejména pro jeho rasový podtext, který byl již inkorporován pod pojem „německý národ“ a byl v době vydání uvedeného výnosu již několik let aplikován kupř. ve formě tzv. *Norimberských zákonů* a v konečném důsledku vedl k holocaustu.

[32] Stěžovatelka dále, s odkazem na G. R., rozvíjí teorii, podle níž pokud samotné německé poválečné právo považovalo tu část předválečného německého právního řádu, které zacházelo s lidmi nerovným způsobem, nikoliv za nesprávné právo, ale nepovažovalo ho za právo vůbec, pak původnímu žadateli nemohlo být výnosem Vůdce a říšského kancléře č. 75/1939 Sb. uděleno státní občanství, a to ani tehdy, pokud by J. A. byl skutečně Němcem (tj. „*příslušníkem německého národa*“). K otázce národnosti původního žadatele stěžovatelka nepovažuje za žádné kvalifikované hodnocení důkazů, a to zejména tehdy, když si jednotlivé důkazy odporují. Městský soud měl dle stěžovatelky pečlivě vyhodnotit, které provedené důkazy svědčí tomu, že J. A. mohl mít německou národnost a naopak, které provedené důkazy svědčí tomu, že mohl mít českou národnost a až z tohoto srovnání pak mohl vyplynout skutkově přesvědčivý závěr o jedné nebo druhé národnosti. Příkladem stěžovatelka uvádí, že k podpoře svého závěru o německé národnosti J. A. městský soud poukázal na sčítací arch z roku 1930, který se skutečně týkal rodiny A., aniž by si však položil otázku, kdo vlastně ten sčítací arch vyplnil a podepsal, proč je u J. A. uvedeno křestní jméno Ja. a nikoliv J., proč jsou u tří žen česká křestní jména P., K. a Al. a nikoliv německá, apod. (navíc v tomto sčítacím archu není u Ja. A. kolonka "*Národnost (mateřský jazyk)*", jak to uvádí soud prvního stupně v tomto bodu svého odůvodnění, ale kolonka "*a) navštěvoval (absolv.) b) Řeč mateřská*", aniž by tam byla národnost vůbec zmiňována. Stěžovatelka zpochybňuje věrohodnost seznamu zajatců v americkém dokumentu nazvaném „*Nominal Roll*“, na druhé straně poukazuje na dobový dokument o tom, že místní československé úřady manželku původního žadatele sice v rámci tzv. divokého odsunu i s jejími dětmi „odsunuly“ do Německa (Graupa bei Pirna, nedaleko Drážďan), ale Zemský národní výbor v Praze – odbor bezpečnosti - již dne 12. září 1945 vydal potvrzení, že souhlasí s tím, aby se rodina vrátila do Československa, což se nakonec i stalo. Stěžovatelka námitku uzavírá s tím, že jak městský soud, tak i žalovaný nejdříve stanovily tezi, že J. A. měl německou národnost a pak tuto svou tezi formálně podpořily důkazy, aniž by zkoumaly důkazy, které by mohly tuto tezi oslabit.

[33] Podobně kritický postoj má stěžovatelka i k hodnocení důkazů týkajících se účasti J. A. boje za osvobození; i v tomto případě vycházel soud z teze, že jmenovaný se boje za osvobození nezúčastnil a z tohoto důvodu proto ani nepřihlédl k těm důkazům, které svědčily o opaku. Úvahy městského soudu o tom, že samotná přihláška do NSDAP vylučuje účast na protifašistickém odboji jsou úvahami, jejichž nesprávnost vyplývá již ze samotného obsahu a verbálního výkladu tzv. Benešových dekretů, neboť samotná přihláška ještě z dané osoby „*neudělala Němce*“. Navíc je třeba z hlediska ústavního dekretu posoudit, zda i samotné členství v NSDAP diskvalifikovalo již ze zákona příslušné osoby, aby se na ně tento dekret podle § 1 odst. 3 nevztahoval, nebo aby jim bylo vydáno osvědčení o národní spolehlivosti podle § 1 odst. 4 nebo aby jim bylo zachováno československé státní občanství podle § 2. Přitom z hlediska důkazní hodnoty tento dokument dle stěžovatelky svědčí jen o tom, že J. A. byl jako příslušník nižší české šlechty nejvyššími nacistickými bezpečnostními složkami sledován, což však nelze považovat za důkaz toho, že přihlášku do NSDAP skutečně i podal, ale i kdyby tomu tak bylo, svědčí to o tom, že vrcholné německé bezpečnostní orgány o jeho „*němectví*“ pochybovaly (jinak by jeho přihlášce bylo vyhověno). Zůstává však otázkou, proč tak pochybovaly. J. A. nikdy však takovouto přihlášku nepodal, neexistují k tomu ani žádné relevantní důkazy. Jako s nacistou by s ním bylo i jinak zacházeno v americkém zajateckém táboře.

[34] Stěžovatelka se závěrem kasační stížnosti obsáhle věnuje důkazům o židovském původu rodiny původního stěžovatele. Poukazuje na *Výmarský historicko-genealogický kapesní seznam veškeré šlechty židovského původu*, vydaný v Mnichově v roce 1913 (tzv. Semi-Gotha), který byl v nacistickém Německu považován za důkaz o židovském původu v něm uvedených rodin (včetně rodiny A. a L.). Dále cituje z článku *Hofjuden*, z roku 1938 v nakladatelství „*Stürmer*“ a z poznámek v pamětním spise knížete Bülowa, tehdejšího dlouhodobého německého Říšského kancléře, které byly uvedeny na trh krátce před vpádem nacistických oddílů do Československa

a které musely být s jistotou známy také nacistickým úřadům. Stěžovatelka zmiňuje také důkazy ze strany architektonické na možné židovské kořeny rodiny a má za to, že uvedené důkazy jednoznačně dokládají, že původní žadatel byl dramatickým způsobem konfrontován tím, že zásadní a závažné argumenty mluví ve prospěch existence židovských kořenů rodiny L. A.. To vedlo k tomu, že původní žadatel byl nacistickými úřady ultimativně vyzván k tomu, buď podepsat dotazník k zjištění německé národní příslušnosti, čímž by se docílilo toho, aby alespoň dočasně nebyla dál zkoumána otázka, zda rodina měla nebo neměla židovské kořeny, anebo být na základě údajných židovských kořenů konfrontován s represáliemi, které mohly vyústit až k deportaci do koncentračního tábora. Toto nutilo původního žadatele k postupu, který je známý ze spisu. Stěžovatelka vytýká městskému soudu, že k těmto důkazům nepřihlédl a nezhodnotil je, a současně městskému soudu vytýká účelově cynické úvahy o přihlášení se k židovství ve dvacátých a třicátých letech minulého století přihlásit. Pokud by městský soud a předtím i žalovaný skutečně provedly právně konzistentní hodnocení důkazů, pak by se musely vyjádřit i k tomu, proč J. A. nepovažovaly za Žida, i když celá rodina A. a L. byla dle citovaných publikací považována za židovský rod.

[35] Stěžovatelka proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud touto kasační stížností napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[36] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti v první řadě konstatoval, že v předmětné kasační stížnosti nebyly uvedeny žádné nové skutečnosti, které by nebyly známy v průběhu správního řízení ve věci zachování československého státního občanství původního žadatele. Z tohoto důvodu žalovaný ve vztahu k odůvodnění závěrů žalovaného o nevyhovění žádosti plně odkázal na obsah rozhodnutí ministra vnitra a na obsah rozhodnutí žalovaného.

[37] K namítané atrakci pravomoci žalovaný uvedl, že zákon o státním občanství České republiky ani jiné právní předpisy nestanoví oprávnění krajských úřadů vést správní řízení podle ústavního dekretu. Krajské úřady jsou věcně příslušné ke zjišťování státního občanství, tudíž rozhodují o žádostech fyzických osob (v případě zjišťování státního občanství zemřelých osob na základě žádosti jejich potomků) o vydání osvědčení o státním občanství České republiky podle § 43 zákona o státním občanství České republiky, dále vydávají osvědčení o tom, že fyzické osoby nejsou k datu jeho vydání státními občany České republiky podle § 48 zákona téhož zákona a též poskytují státním orgánům a orgánům územních samosprávných celků pro výkon jejich působnosti informace o státním občanství v souladu s § 49 citovaného zákona. Ve všech uvedených ohledech jsou krajské úřady vázány § 64 zákona o státním občanství České republiky, dle něhož se při posuzování, zda fyzická osoba je nebo byla českým státním občanem, československým státním občanem, státním občanem Československé federativní republiky nebo České a Slovenské Federativní Republiky, postupuje podle právních předpisů účinných v době, kdy mělo dojít k nabytí nebo pozbytí státního občanství této osoby.

[38] Žalovaný dále uvedl, že krajský úřad si nemohl učinit závěr o existenci či neexistenci státního občanství jmenovaného na základě podkladů získaných archivním šetřením, resp. na základě podkladů předložených žalobkyní, aniž by byla vyřešena otázka pravomocného ukončení dekretálního řízení. Stěžovatelka ve své kasační stížnosti odkazuje na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 10/2004 - 71 a č. j. 5 As 61/2011 - 133, z nichž je patrné, že v rámci řízení o vydání osvědčení o státním občanství České republiky byla u dotčených fyzických osob zjištěna německá národnost a s tím související nutnost aplikace ústavního dekretu; nebylo však vedeno správní řízení ve věci zachování státního občanství, které mělo vyústit ve vynětí z účinků ústavního dekretu.

[39] Žalovaný doplnil, že pravomoc žalovaného k vedení řízení ve věci zachování československého státního občanství je dána přímo v § 2 odst. 2 předmětného ústavního dekretu. K dokončování dekretálního řízení ve věci zachování státního občanství zemřelým žadatelům zavázal žalovaného Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 114/96, dle kterého má být dokončeno dekretální řízení, zahájené na základě žádosti původního žadatele o zachování československého státního občanství, když nelze vyloučit legitimaci potomka a dědice původního žadatele k podání návrhu na pokračování v řízení včas a řádně neskončeném a zahájeném. K tomuto žalovaný konstatuje, že stěžovatelka nedostatek pravomoci žalovaného v dané věci jednat a rozhodnout nenamítala ani v rámci prvoinstančního ani druhoinstančního správního řízení. Co se týče ostatních námitek stěžovatelky, žalovaný je považuje za řádně vypořádané městským soudem. Žalovaný tvrdí, že v posuzovaném případě se stěžovatelce nepodařilo prokázat, že by se J. A. aktivně účastnil boje za osvobození Československa nebo vyvíjel jinou činnost ve smyslu výše citovaného ustanovení, ani že mu nacistický a fašistický režim způsobil útrapy větší než jiným. Stejně tak stěžovatelka nepředložila žádné relevantní důkazy svědčící o možném židovském původu původního žadatele. Na základě v řízení předložených dokladů lze naopak usuzovat, že se pan J. A. účastnil spolkového života jak v českém, tak v německém prostředí.

[40] Žalovaný tak plně souhlasí s právním názorem vysloveným v napadeném rozsudku městského soudu a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky jako nedůvodnou zamítl.

[41] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[42] Vzhledem k tomu, že v souzené věci jde o opakovanou kasační stížnost, zabýval se soud dále otázkou její přípustnosti ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení je kasační *stížnost nepřijatelná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.* Nejvyšší správní soud se tak nesmí zabývat znovu věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor vyslovil, a to v situaci, kdy se tímto právním názorem krajský (městský) soud řídil (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05).

[43] V posuzovaném případě stěžovatelka v kasační stížnosti namítla nerespektování závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu, ten navíc v nyní posuzované věci vyšel z judikatury, podle níž z § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. existují i další výjimky, jejichž respektování znamená dodržení smyslu a účelu rozhodování NSS. Jde zejména o případy, „[k]dy Nejvyšší správní soud vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení nebo nedostatečně zjištěný skutkový stav, případně nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Odmítnutí kasační stížnosti z tohoto procesního stavu by znamenalo odmítnutí věcného přezkumu rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva“ (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165).

[44] Nejvyšší správní soud konstatuje, že předchozí rozsudek krajského soudu byl zrušen pro chybný postup správních orgánů v řízení podle ústavního dekretu, posuzoval tedy zejména námítky procesního charakteru, zatímco posouzení hmotněprávních podmínek podle ústavního dekretu přenechal správním orgánům v novém řízení. Stěžovatelka se tak v nynější kasační

stížnosti dovolává důvodů kasačním soudem věcně nepřezkoumaných; její námitky jsou přípustné.

[45] Nejvyšší správní soud následně přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Přitom zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[46] Kasační stížnost není důvodná.

[47] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tímto důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí městského soudu skutečně nepřezkoumatelné, či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud rovněž posuzoval, zda napadené rozhodnutí žalovaného bylo skutečně vydáno věcně nepřislušným správním orgánem, jak namítala stěžovatelka, a zda z tohoto důvodu nebylo od samého počátku nicotné. V případě nicotnosti by pak bylo nadbytečné napadený rozsudek přezkoumávat po obsahové stránce. Ani jedna z těchto námitek není důvodná.

[48] Pokud jde o namítanou nicotnost, současná právní úprava, judikatura a doktrína považují nicotnost za samostatný právní institut, který je odlišný od institutu nezákonnosti z hlediska právních účinků dotyčného správního aktu. Podle ustálené judikatury (viz např. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 6 A 76/2001 - 96) je nicotný správní akt, který trpí natolik intenzivními vadami, že jej vůbec za rozhodnutí ani považovat nelze. Takovými vadami jsou např. absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepřislušnost rozhodujícího správního orgánu, zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), požadavek plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje, či nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí. K nicotnosti soud přihlíží z úřední povinnosti.

[49] Podle § 77 odst. 1 správního řádu (zák. č. 500/2004 Sb.) je nicotné rozhodnutí, k jehož vydání nebyl správní orgán vůbec věcně příslušný; to neplatí, pokud je vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Nicotnost z tohoto důvodu zjišťuje a rozhodnutím prohlašuje správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který nicotné rozhodnutí vydal. Dalšími důvody nicotnosti jsou podle ustanovení § 77 odst. 2 správního řádu i takové vady rozhodnutí, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným, anebo jiné vady, pro něž je nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu. Nicotnost z těchto důvodů vyslovuje soud podle s. ř. s. Jakkoliv má být nicotnost správního rozhodnutí z důvodu absolutní věcné nepřislušnosti k vydání rozhodnutí řešena v první řadě již ve správním řízení, správní soudy k ní samozřejmě musí v intencích § 78 odst. 2 a 3 s. ř. s. přihlížet ex offio, stejně jako k nicotnosti dané vnitřní rozporností, právní či faktickou neuskutečnitelností správního rozhodnutí a dalšími vadami vylučujícími kvalifikaci správního aktu jako rozhodnutí.

[50] V posuzovaném případě jako československý občan německé národnosti pozbyl původní žadatel československé státní občanství podle § 1 ústavního dekretu: „*Českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské, kteří podle předpisů cizí okupační moci nabyli státní příslušnosti německé nebo maďarské, pozbyli dnem nabytí takové státní příslušnosti československého státního občanství* (odst. 1). *Ostatní českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské pozbývají československého státního občanství dnem, kdy tento dekret nabývá účinnosti*“ (odst. 2), tj. dne 10. 8. 1945.

[51] Původní žadatel mohl ve smyslu citovaného dekretu využít dvou alternativních možností, kterými si mohl udržet československé státní občanství. První alternativou byl postup dle § 2 ústavního dekretu (zachování státního občanství). Dle § 2 odst. 1 ústavního dekretu bylo zachováno československé občanství těm osobám uvedeným v § 1, které prokázaly, že se buď činně zúčastnily boje za osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem. Zachování státního občanství bylo podmíněno předcházejícím vydáním osvědčení o národní spolehlivosti. O návrhu rozhodoval krajský národní výbor (KNV) na návrh okresního národního výboru (ONV), který současně vydával osvědčení o okolnostech nasvědčujících splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 1 ústavního dekretu. Vydání takového osvědčení předcházelo důkazní řízení podle oběžníku Ministerstva vnitra ze dne 24. 8. 1945, č. A-4600-16/8-45-Ref. A, tak, že ONV přezkoumal oprávnění k žádosti, zvláště pak, podle předložených dokladů a potřebného šetření, zjišťoval, zda jsou tu okolnosti nárok odůvodňující (odst. 8 oběžníku) a následně toto osvědčení podléhalo potvrzení ministerstvem vnitra. Oběžník pak podrobně upravoval řízení před ONV, které vedlo k vydání osvědčení. ONV zvolil ze svého středu tříčlennou prověřovací komisi, která provedla vyšetřování a rozhodla, zda má být osvědčení vydáno. K tomuto rozhodnutí podával posudek tří až pětičlenný protifašistický výbor. Podle oběžníku Ministerstva vnitra ze dne 2. května 1946, č. A-4600-4/4-46-VI/3, se žadateli prozatímní osvědčení podle vzoru B vydalo tehdy, bylo-li podle žádosti a jejích příloh, nebo podle provedeného šetření zjištěno, že žádost je pravděpodobně odůvodněna (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 98/04). Jinými slovy, vydání osvědčení o československém státním občanství podle § 2 ústavního dekretu bylo podmíněno předcházejícím vydáním osvědčení o národní spolehlivosti, potvrzeným ministerstvem vnitra (§ 1 odst. 4 cit. dekretu).

[52] Druhou alternativou udržení státního občanství byl postup dle § 3 ústavního dekretu (vrácení státního občanství). Vrácení občanství osobám uvedeným v § 1 bylo podmíněno podáním žádosti u místně příslušného ONV nebo zastupitelského úřadu. O žádosti rozhodl podle volné úvahy KNV na návrh ONV; nesměl jí však vyhovět, jestliže žadatel porušil povinnosti československého státního občana.

[53] Se stěžovatelkou lze v kontextu uvedeného souhlasit v tom, že z § 2 ústavního dekretu vyplývala toliko pravomoc žalovaného potvrdit osvědčení o národní spolehlivosti, které předcházelo vydání osvědčení o československém státním občanství. Nejvyšší správní soud má však za to, že stěžovatelka v další stížnostní argumentaci směšuje dva typy řízení. Krajský úřad v případě stěžovatelky totiž rozhodoval o vydání potvrzení o zjištění státního občanství původního žadatele podle § 24 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství, na které se vztahují obecné předpisy o správním řízení. Výjimkou jsou pouze případy, kdy správní orgán plně vyhoví žadateli. V takovém případě se podle § 25 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství nevydává rozhodnutí ve správním řízení a řízení je ukončeno vydáním potvrzení, kterým je plně vyhověno žádosti. V dané věci ovšem krajský úřad rozhodnutí či potvrzení podle uvedeného zákona mohl vydat teprve poté, až bude žalovaným rozhodnuto v rámci žádosti o pokračování v dekretálním řízení. Žalovaný vydal napadené rozhodnutí, kterým nevyhověl žádosti původního žadatele o zachování československého státního občanství podle § 2 ústavního dekretu, a toto rozhodnutí představuje podklad pro následné rozhodnutí či potvrzení krajského úřadu dle zákona o nabývání a pozbývání státního občanství, tedy jinou věc v jiném řízení, byť svázanou s rozhodnutím žalovaného.

[54] Nejvyšší správní soud dodává, že z ústavních pramenů práva (tj. čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 Listiny) vyplývá základní rámec, v němž se musí správní orgán při výkonu své rozhodovací pravomoci pohybovat, a to povinnost vykonávat svou pravomoc pouze tam, kde to zákon výslovně umožňuje a takové mocenské oprávnění mu přiznává. Přináležitost určitého

rozhodovacího oprávnění určitému typu (kategorii) správního orgánu v určitém procesněprávním vztahu znamená zároveň i věcnou příslušnost takového správního orgánu k rozhodování věci. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v případě žalovaného se nejednalo o nedostatek věcné příslušnosti, který by naplňoval podmínky ustanovení § 77 odst. 1 správního řádu a byl tak podřaditelný pod pojem „absolutní věcné nepříslušnosti“, jež by způsobovala nicotnost napadeného rozhodnutí. Rozhodnutí bylo vydáno nadřízeným orgánem, za zcela odlišné situace, než jakou byla tehdejší rozhodnutí způsobila bezprostředního hodnocení skutečností relevantních podle ústavního dekretu. Pokud konečnému rozhodnutí podle § 2 ústavního dekretu předcházelo řízení a dokazování v místě bydliště žadatele, což umožnilo snadnější zjištění skutečností rozhodných pro vyřízení žádosti, pak vyřízení žádosti více než sedmdesát let po jejím podání vyžadovalo shromáždění obsáhlého spisového materiálu a využití odborné i administrativní podpory soustavy archivů v České republice a Spolkové republice Německo, přičemž žalovaný jako ústřední orgán státní správy k tomuto účelu mohl naplno využít své kapacity.

[55] Ústavní soud navíc ve své judikatuře vyslovil, že žalovaný musí o návrhu podle § 2 odst. 2 ústavního dekretu rozhodnout, nebylo-li rozhodnutí předběžné povahy podle § 2 odst. 2 buď vůbec vydáno, popř. pokud o vydání takového rozhodnutí neexistují žádné podklady (viz náleze ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 114/96), což je i případ původního žadatele, neboť rozhodnutí o návrhu podle ústavního dekretu se nepodařilo nalézt. Uvedená okolnost navíc odlišuje případ původního žadatele od odlišně judikovaných případů, uvedených stěžovatelkou v kasační stížnosti.

[56] S ohledem na uvedené proto Nejvyšší správní soud nesdílí ani názor stěžovatelky, že dosavadním postupem správních orgánů bylo porušeno její právo, plynoucí z čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť v daném případě orgány veřejné správy, na které se stěžovatelka obrátila a v jejichž pravomoci je o otázkách státního občanství rozhodovat, o její žádosti vydaly rozhodnutí ve smyslu § 2 ústavního dekretu, daly také stěžovatce možnost využít všech procesních prostředků k ochraně jejích práv. Stěžovatelka tak nebyla na svých právech nikterak zkrácena a to např. ani odnětím jedné přezkumné instance.

[57] Při posuzování nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku městského soudu Nejvyšší správní soud vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (viz náleze ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, příp. náleze ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces, jakož i pojem právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je i *povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit* (ve správním soudnictví podle ustanovení § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění rozhodnutí proto musí vyplývat především vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

[58] Nejvyšší správní soud s poukazem na shora uvedené konstatuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný a jak uvážil o pro věc podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené musí nalézt svůj odraz v odůvodnění dotčeného rozhodnutí. Je tomu tak proto, že jen prostřednictvím odůvodnění lze dovodit, z jakého skutkového stavu správní soud vyšel a jak o něm uvážil. Co do rozsahu přezkoumávání správního rozhodnutí (po věcné stránce) je správní soud, nestanoví-li zákon jinak (srov. § 75 odst. 2 s. ř. s. v návaznosti na § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.), vázán dispoziční zásadou. Ponechat stranou nelze okolnost, že obsah odůvodnění rozhodnutí správního soudu v podstatě předurčuje možný rozsah opravného prostředku vůči tomuto rozhodnutí ze strany účastníků řízení. Pokud by vůbec

neobsahovalo odůvodnění nebo by nereflektovalo žalobní námitky a zásadní argumentaci, o níž se opírá, mělo by to nutně za následek jeho zrušení pro nepřezkoumatelnost.

[59] Současně je ovšem nutné zdůraznit, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 76). Není přípustné institut nepřezkoumatelnosti libovolně rozšiřovat a vztáhnout jej i na případy, kdy se správní orgán, resp. soud podstatou námitky účastníka řízení řádně zabývá a vysvětlí, proč nepovažuje argumentaci účastníka za správnou, byť výslovně v odůvodnění rozhodnutí nereaguje na všechny myslitelné aspekty vznesené námitky a dopustí se dílčího nedostatku odůvodnění. Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů tak má místo zejména tehdy, opomene-li správní orgán či soud na námitku účastníka zcela (tedy i implicitně) reagovat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012 - 45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016 - 64). Přehlédnout pak nelze ani fakt, že správní orgány a soudy nemají povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí. Takový postup shledal ústavně konformním i Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08: „*Není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.*“ (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014 - 43).

[60] Kasační soud posoudil rozsudek městského soudu optikou výše uvedených judikатурních závěrů a dospěl k závěru, že rozsudek není nepřezkoumatelný, resp. netrpí vadami ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Z jeho odůvodnění je zřejmé, z jakého skutkového stavu městský soud vycházel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Je z něj rovněž patrné, z jakých důvodů měl postup správních orgánů a jimi vyslovený názor za správný a naopak, z jakých důvodů shledal nedůvodnými žalobní námitky stěžovatelky. Nesouhlas stěžovatelky s odůvodněním a závěry napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163 atd.). Nepřezkoumatelnost není projevem nenaplněné subjektivní představy stěžovatelky o tom, jak podrobně by jí měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016 - 24, ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 As 146/2017 - 35). Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným, přezkoumal ho v rozsahu jednotlivých kasačních námitek.

[61] Stěžovatelka především polemizuje o platnosti výnosu ze dne 16. 3. 1939, č. 75/1939 Sb., o Protektorátu Čechy a Morava, resp. k neplatnosti protektorátních předpisů ve smyslu Radbruchovy formule a z toho plynoucí nepozbytí československého státního občanství původním žadatelem. K aplikaci předpisů z dané doby se vyjádřil např. Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 12. 1. 2017, č. j. 30 A 65/2013 - 218: „*Při posuzování státního občanství se vychází z právního stavu platného v době, kdy daná osoba měla občanství nabyt nebo pozbyt. Je proto potřeba jít často do historie a aplikovat právní úpravu, která otázky státního občanství upravovala v minulosti. Někdy se v tomto směru hovoří o tzv. ultraaktivitě, která zásadně ovlivňuje prameny právní úpravy státního občanství a přenesené lze říci, že „oživuje“ některé právní předpisy a mezinárodní dokumenty, které již pozbyly platnosti a které nelze*

hodnotit dnešnímu měřítku. To ostatně potvrdil i Nejvyšší správní soud v již výše zmíněném rozsudku pod č. j. 5 As 61/2011 – 133, v němž vyjádřil, že příslušné správní orgány potažmo soudy nemohou hodnotit právní předpisy vydané v době druhé světové války a v poválečném období, jako je ústavní dekret presidenta republiky č. 33/1945 Sb., ani přezkoumávat postup tehdy příslušných orgánů podle tohoto ústavního dekretu presidenta republiky či posuzovat správnost nebo spravedlivost jejich případných rozhodnutí. Úkolem správních orgánů, a následně v mezích uplatněných námitek i správních soudů, je zabývat se toliko otázkou, zda na základě citovaného ústavního dekretu presidenta republiky, případně na základě s ním souvisejících právních skutečností žadatel pozbyl v uvedeném období československé státní občanství či nikoliv.“ Nejvyšší správní soud nezastírá, že tehdejší právní úprava je problematická, nicméně je nutno z při posuzování věci vycházet.

[62] Československý stát při nápravě poměrů po 2. světové válce vycházel z toho, že anexe jednoho státu druhým je nulitním právním aktem, a proto jsou bez dalšího nulitní i akty okupační moci proti takovému státu. V hodnotovém nazírání, jak se vytvářelo během druhé světové války a krátce po ní, bylo naopak obsaženo přesvědčení o nezbytnosti postihu nacistického režimu a náhrady, či alespoň zmírnění škod způsobených tímto režimem a válečnými událostmi (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 8. 3. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 14/94). V tomto směru je tedy ústavní dekret právním aktem své doby opírajícím se i o mezinárodní konsens. Je třeba zdůraznit, že ústavní dekret, obdobně jako jiné dekrety ze stejného období, je založen na vyvratitelné domněnce individuální odpovědnosti osob německé a maďarské národnosti. Ani u osob německé národnosti zde nejde o presumpci viny, ale presumpci odpovědnosti. Určující je přitom vědomí, že *jednotlivec sám je odpověden za své životní postoje, za svá sociální a hodnotová rozhodnutí a že nikdo nemůže za něj tuto odpovědnost převzít, ani sama společnost či dějiny. K osudu každého člověka náleží, že je zapředen do mocenských poměrů, a z této jeho pozice vyplývá jeho odpovědnost zasazovat se o moc, která uskutečňuje lidská práva* (cit. nálezn sp. zn. Pl. ÚS 14/94). Podle ústavního dekretu se zachovalo československé státní občanství osobám, jestliže prokázaly, že zůstaly věrné Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem. Úkolem správních orgánů a následně v mezích uplatněných námitek i správních soudů tedy bylo zabývat se toliko otázkou, zda na základě ústavního dekretu, případně na základě s ním souvisejících právních skutečností stěžovatel pozbyl v uvedeném období československé státní občanství či nikoliv, a zda právě míra aktivity původního žadatele na obranu demokracie anebo jeho postižení totalitním režimem mohly vést k výjimce ve smyslu § 1 odst. 4 ústavního dekretu.

[63] S tím souvisí druhá skupina námitek stěžovatelky, kdy se předmětem sporu stala otázka národnosti původního stěžovatele. Stěžovatelka především brojí proti skutkovému závěru městského soudu a správního orgánu o tom, že původní žadatel byl osobou německé národnosti. Tvrzení v prvním a druhém okruhu námitek hodnotil Nejvyšší správní soud jako důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy jako vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech, resp. je s nimi v rozporu.

[64] K okruhu druhé skupiny námitek jako celku Nejvyšší správní soud uvádí, že podle jeho názoru představují prosté popírání závěrů správních orgánů a městského soudu a nepřinášejí žádnou otázku, která již nebyla v předchozím řízení přesvědčivě zodpovězena a uzavřena. V daném případě bylo podle Nejvyššího správního soudu dostatečně prokázáno, že původní žadatel československé státní občanství na základě ústavního dekretu pozbyl. Správním orgánům se podařilo na základě shromážděných archivních podkladů dostatečně objasnit skutkové okolnosti, jež se týkaly tohoto řízení. Zjištěné skutečnosti tvoří dostatečný podklad pro skutkové závěry, k nimž správní orgány spolu s městským soudem dospěly. Veškeré podklady a zjištěné skutečnosti na sebe navazují a jsou ve vzájemném souladu, přičemž není důvodu pochybovat o pravosti či pravdivosti shromážděných podkladů, zejména archivních listin.

[65] Jak již bylo uvedeno výše, konstrukce ústavního dekretu je založena na rozlišení několika skupin československých státních občanů, přičemž jako odlišující kritérium používá zejména pojem „národnost“. Dnešní právní pojetí „národnosti“ oproti „státní příslušnosti“, tj. občanství, je založeno výhradně na právu každého svobodně rozhodovat o své národnosti (viz čl. 3 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Ovšem při posuzování rozhodné otázky, zda podle ústavního dekretu původní žadatel pozbyl československé státní občanství, je třeba vykládat tento pojem v tom významu, v jakém ho užíval právě ústavní dekret a další tehdejší právní předpisy, tedy jako převážně objektivní kategorii (viz kritéria pro určení „národnosti“ uvedená v oběžníku Ministerstva vnitra ze dne 24. 8. 1945, č. j. A-4600-16/8-45 ref. A., k úpravě československého státního občanství podle dekretu č. 33/1945 Sb., jež odpovídají judikatuře tehdejšího Nejvyššího správního soudu k této otázce). Osoby spadající do některé ze skupin definovaných v ústavním dekretu - zejména se jednalo o osoby německé a maďarské „národnosti“ - pozbyly na základě tohoto dekretu československé státní občanství. V dané věci se správní orgány i městský soud otázkou „národnosti“ původního žadatele podle ústavního dekretu podrobně zabývaly, přičemž své závěry opřely o skutečnosti, jež byly zjištěny z archivních dokladů, které tvoří součást správního spisu. Nejvyšší správní soud v této souvislosti pouze odkazuje na uvedené archivní doklady, jakož i na odůvodnění rozhodnutí správních orgánů v této věci.

[66] V daném případě nicméně Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že otázka „národnosti“ původního žadatele ve smyslu ústavního dekretu není pro posouzení věci klíčová. Za určující považuje zdejší soud skutečnost, že J. A. jako československý občan nabytí během okupace českých zemí německou státní příslušnost. Jmenovaný vyplnil dne 22. 7. 1939 dotazník ke zjištění německé státní příslušnosti (Fragebogen zur Feststellung der deutschen Volkszugehörigkeit) a dne 13. 10. 1939 mu byl vydán průkaz o německé státní příslušnosti. Tímto dnem jmenovaný pozbyl podle § 1 odst. 1 ústavního dekretu československé státní občanství. Od této doby tedy měl původní žadatel postavení občana Německé říše a bylo s ním tak zacházeno. Na tom nemůže nic změnit ani poukaz stěžovatelky na sčítací arch z roku 1930, který uvádí česká a nikoliv německá křestní jména původního žadatele a jeho rodiny. Spekulace stěžovatelky, kdo sčítací arch vyplnil a podepsal, nejsou relevantní k posuzované věci a jsou vedeny snahou zlehčit význam vyplněného dotazníku ke zjištění německé státní příslušnosti, když stěžovatelka označuje sčítací arch jako skutečně se týkající rodiny A. Pro hodnocení národnosti původního žadatele podle ústavního dekretu je určující projev vůle J. A. podepsat tzv. Fragebogen, neboť on sám byl ve smyslu judikatury Ústavního soudu zodpovědný za svůj postoj v této věci a z toho vyplynuly uvedené následky. Není zde tak žádných pochybností o tom, že původní žadatel získal německou státní příslušnost.

[67] Tato skutečnost je rozhodující z hlediska posouzení žádosti J. A. o zjištění státního občanství a kontinuity československého, resp. českého státního občanství. Byť totiž ústavní dekret rozlišuje jednotlivé skupiny československých státních občanů podle kritéria „národnosti“, v případě stěžovatele není s ohledem na zjištěné skutečnosti rozhodné, zda stěžovatel byl osobou německé či české „národnosti“. V obou případech by totiž v důsledku nabytí německé státní příslušnosti pozbyl československého státního občanství. Rozdíl mezi zachováním státního občanství a jeho pozbytím a opětovným nabytím spočívá v kontinuitě: zatímco na osoby splňující podmínky § 2 ústavního dekretu se hledí, jako by občanství nepozbyly, v případě vrácení státního občanství dle § 3 ústavního dekretu zákon stanoví, že občanství bylo těmto osobám dle § 1 dekretu odňato, nebylo jim obnoveno, nýbrž nově přiznáno, a to ke dni vydání tohoto rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2007, č. j. 6 As 27/2006 - 74). Toto rozlišení je dáno zákonem, tj. citovaným dekretem, který byly správní orgány v dané situaci povinny aplikovat.

[68] Z podkladů obsažených ve spise vyplývá, že žádost o zachování československého státního občanství podle § 2 odst. 1 ústavního dekretu podala jménem svým a svých dětí manželka původního žadatele, i přes chybějící žádost J. A. Nejvyšší správní soud v prvním rozsudku ze dne 8. 10. 2014, č. j. 3 As 106/2013 - 142, považoval řízení za řádně zahájené i ve vztahu k osobě původního žadatele a uložil správním orgánům ve věci rozhodnout. Svědčilo o tom i potvrzení Magistrátu hlavního města Prahy č. j. IV St. 13743/45 - 46a adresované Zemskému národnímu výboru v Praze osvědčující, že J. A. požádal o vydání osvědčení o československém státním občanství – národní spolehlivosti. Pravděpodobně se tato listina vztahovala k řízení vedenému podle § 1 odst. 4 ústavního dekretu, nikoliv k řízení vedenému podle § 2 odst. 1 tohoto ústavního dekretu, nicméně to nelze konstatovat s úplnou jistotou. Ze sdělení Zemského národního výboru v Praze ze dne 8. 11. 1946, č. j. I-3a/50.800/1946, které je součástí správního spisu, vyplývá, že žádost manželky původního žadatele a jeho dcery byla žalovanému předložena s návrhem na nevyhovění, neboť žadatelé neprokázali splnění podmínek § 2 odst. 1 ústavního dekretu, příslušný ONV nevydal žadatelům osvědčení dle vzoru B. Rada Ústředního národního výboru hl. města Prahy se na schůzi dne 1. 10. 1946 usnesením rozhodla nedoporučit žádost k příznivému návrhu. Jak správně poukázal v napadeném rozsudku již městský soud, otázku německé národnosti postavil najisto Nejvyšší správní soud již v předchozím rozsudku č. j. 3 As 106/2013 - 142: „(...)V důsledku aplikace § 1 odst. 1 ústavního dekretu pak títo českoslovenští státní příslušníci, kteří se stali občany Německé říše, ztratili československé státní občanství již dnem nabytí německého občanství. Tato právní úprava se plně vztahovala na otázku státního občanství J. (Ja.) A., neboť z podkladů shromážděných správními orgány plyne, že i před 15. 3. 1939 se on i jeho rodina považovali za Němce - československé státní příslušníky s domovským právem v obci Hrubá Skála, o čemž svědčí kupř. znalost německého jazyka, školní docházku do německého gymnázia... (...) Nelze ani jednoznačně presumovat, že by ustanovení § 1 odst. 4 nebylo na J. (Ja.) A. aplikovatelné, jak uvedl krajský soud, neboť sama skutečnost, že se jedná o příslušníka české národnosti, by byla tehdy předmětem hodnocení v rámci tohoto řízení jako jedna ze skutkových podmínek pro vydání osvědčení národní spolehlivosti, a to i přesto, že z dnešního pohledu lze považovat J. (Ja.) A. za příslušníka německé národnosti trvale usazeného v českých zemích (viz k tomu bod IX.1 odůvodnění tohoto rozsudku).

[69] Nejvyšší správní soud pouze nad rámec uvedeného dodává, že československé státní občanství by nebylo původnímu žadateli zachováno, ani pokud by byl posuzován jako osoba české „národnosti“, za kterou jej označuje stěžovatelka. Podle § 5 ústavního dekretu totiž Češi, Slováci a příslušníci jiných slovanských národů, kteří se v době zvýšeného ohrožení republiky (tj. od 21. 5. 1938 do 31. 12. 1946) ucházeli o udělení německé nebo maďarské státní příslušnosti, aniž k tomu byli donuceni nátlakem, anebo zvláštními okolnostmi, pozbyli československého státního občanství dnem, kdy tento dekret nabyl účinnosti (tj. 10. 8. 1945). Výjimky, na něž se dekret nevztahoval, jsou upraveny v § 1 odst. 4 ústavního dekretu. Podle tohoto ustanovení se Češi, Slováci a příslušníci jiných slovanských národů, kteří se v době zvýšeného ohrožení republiky (tj. od 21. 5. 1938 do 31. 12. 1946) přihlásili za Němce nebo Maďary, jsouce donuceni nátlakem nebo okolnostmi zvláštního zřetele hodnými, neposuzují podle tohoto dekretu jako Němci nebo Maďaři, schválí-li krajský národní výbor osvědčení o národní spolehlivosti, které vydá příslušný okresní národní výbor (okresní správní komise) po přezkoumání uvedených skutečností. V takových případech k pozbytí československého státního občanství nedošlo (viz náleží Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2000, sp. zn. II. ÚS 164/97).

[70] I v případě, že by byl původní žadatel posuzován jako osoba české „národnosti“, pak by pozbyl československé státní občanství na základě § 5 ústavního dekretu. Vzhledem k tomu, že J. A. nebylo vydáno osvědčení o národní spolehlivosti, nevztahuje se na něj ani výjimka z působnosti ústavního dekretu podle § 1 odst. 4 tohoto dekretu. Tato výjimka byla pro zachování československé státní příslušnosti nezbytná jak pro osoby české nebo slovenské „národnosti“, které se v době zvýšeného ohrožení republiky ucházely o udělení německé nebo

maďarské státní příslušnosti (§ 5 ústavního dekretu), tak pro takové osoby, které se v tomto období přihlásily za Němce nebo Maďary i jiným způsobem (§ 1 odst. 4 ústavního dekretu č. 33, viz bod 5 citovaného oběžníku Ministerstva vnitra ze dne 24. 8. 1945, č. j. A-4600-16/8-45 ref. A., k úpravě československého státního občanství podle dekretu č. 33/1945 Sb.). Z hlediska zachování kontinuity československého státního občanství by tedy stěžovatel nezískal příznivější postavení, ani pokud by s ním bylo nakládáno jako s osobou české „národnosti“.

[71] Tedy bez ohledu na to, zda by původního žadatele bylo v uvedené době možno považovat za osobu české nebo německé „národnosti“ ve smyslu ústavního dekretu, nelze učinit jiný závěr, než, že na základě tohoto dekretu pozbyl československé státní občanství. To tedy znamená, že kontinuita jeho státního občanství byla přerušena. J. A. jako osoba, která nabyla v době zvýšeného ohrožení republiky německé státní příslušnosti, pozbyl československé státní občanství bez ohledu na to, zda byl osobou české nebo německé „národnosti“. Rozdíl je pouze v okamžiku, kdy došlo k pozbytí československého státního občanství. Osoby německé „národnosti“ pozbyly podle § 1 odst. 1 ústavního dekretu československé státní občanství dnem nabytí německé státní příslušnosti, zatímco osoby české „národnosti“ pozbyly státní občanství podle § 5 ústavního dekretu až dnem nabytí účinnosti dekretu, tj. 10. 8. 1945. Ani tento rozdíl však z hlediska podané žádosti o zjištění státního občanství nemůže mít žádný vliv na závěr, že této žádosti nebylo možno vyhovět, neboť J. A. v každém případě československé státní občanství pozbyl. Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. není v daném případě naplněn.

[72] Třetí a poslední skupina námitek stěžovatelky se týká jejího kritického postoje k tomu, jak městský soud hodnotil účast J. A. v boji za osvobození [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Stěžovatelka je přesvědčena, že městský soud stanovil tezi, podle které se původní žadatel boje za osvobození nezúčastnil a z tohoto důvodu nepřihlédl k důkazům svědčícím o opaku.

[73] Nejvyšší správní soud uvedený pohled stěžovatelky nesdílí. Předně stěžovatelka vytýká městskému soudu jeho přesvědčení o tom, že původní žadatel podal přihlášku do NSDAP. Městský soud však formuloval své úvahy odlišně, vycházel přitom z archivního listinného důkazu a v kontextu dalších důkazů je z jeho odůvodnění zřejmé vytváření logicky provázaného důkazního řetězce vedoucího k závěrům o případné aktivní činnosti původního žadatele v boji za osvobození.

[74] Ústavní dekret v § 2 odst. 1 připustil možnost zachování československého státního občanství osobám, které jej podle § 1 odst. 1 a 2 měly pozbýt z důvodu své německé nebo maďarské národnosti. Taková osoba však musela prokázat svou věrnost Československé republice, že se nikdy neprovinila proti národu českému a slovenskému a buď se činně zúčastnila boje za její osvobození, nebo trpěla pod nacistickým nebo fašistickým terorem. Z dobové judikatury lze dovodit, že za *osobu trpívší pod nacistickým terorem* nelze považovat osobu, jež trpěla jen újmami plynoucími jako důsledek z teroru směřujícího proti jiné osobě (Boh. A 1535/47), *činnou účastí v boji za osvobození Československa* se rozumí aktivní počiny, které, zapadající do zápasu československého lidu za jeho osvobození, sledovaly záměr oslabit nebo poškodit vojenskou moc Německé říše (jejích spojenců), pokud se týče poškodit vojenskou moc nebo usnadnit bojovou činnost těch, kteří s okupantem zápolili, k tomu cíli, aby v konečném účinku vzešlo osvobození Československa z německého jařma. Za trpění pod nacistickým nebo fašistickým terorem nelze pokládat každou újmu vyvolanou útlakem osoby jím postižené, nýbrž jen zvýšenou míru utrpení, již jako důsledek zvýšeného útisku možno klást na roveň účasti v boji za osvobození Československa (Boh. A 1583/47), *za účast v boji za osvobození Československa* nelze uznat každý ojedinělý počin podružného významu, bez ohledu na to, byl-li vůbec a do jaké míry způsobilý přivodit poškození vojenské moci okupantů (Boh. A 1738/47), *za trpění pod nacistickým nebo*

fašistickým terorem lze pokládat zařazení do donucovacího pracovního tábora, bylo-li toto zařazení v příčinné souvislosti s nacistickým nazíráním na otázky rasové (Boh. A 1740/47).

[75] Z citovaných nálezů lze vysledovat určitou linii, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2007, č. j. 6 As 27/2006 - 74. Pro to, aby bylo možno určité jednání hodnotit jako *činnou účast v boji za osvobození Československé republiky* ve smyslu ust. § 2 odst. 1 ústavního dekretu, vyžadovala judikatura tři základní podmínky: 1) záměr oslabit (poškodit) vojenskou moc Německé říše; 2) způsobilost takového jednání přivodit v tomto směru vážnější účinek a 3) aktivnost tohoto jednání. Na základě takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval, že nepřátelský postoj k Německé říši nebo k jejímu režimu či protifašistické a protinacistické smýšlení samo o sobě k naplnění tohoto pojmu nestačí. Stejně tak byly jako nedostačující hodnoceny veškeré různorodé projevy solidarity a pomoci osobám okupační mocí pronásledovaným, aniž by tím ovšem Nejvyšší správní soud jakkoli snižoval nesporně vysokou hodnotu těchto činů z hlediska jejich humánnosti či vážnost rizik, jež mohly pro takto jednající osoby skýtat. V obou případech totiž postrádal onen záměr oslabit vojenskou moc Německé říše. Jednání, které potenciálně naplňovalo předmětný zákonný pojem, tj. aktivní činy vykonané se záměrem oslabit nebo poškodit vojenskou moc Německé říše pak musely být alespoň způsobilé přivodit v tomto směru vážnější účinek.

[76] Nelze popřít, že kriteria vytyčená judikaturou dřívějšího Nejvyššího správního soudu jsou z dnešního pohledu velmi striktní a jsou odrazem vzrušené poválečné atmosféry, na straně druhé však tato judikatura byla díky své bezprostřední návaznosti na události, jež byly dekretům základem, schopna interpretovat je adekvátně, tj. způsobem odpovídajícím záměrům normotvůrce. I věc původního žadatele je třeba posoudit v zásadě podle měřítek tehdejší doby a nelze jen kvůli velkému časovému odstupu konstituovat speciálně pro jeho případ k posouzení podmínky aktivní účasti v boji za osvobození republiky kriteria jiná než výše uvedená. Tomuto požadavku dostaly jak napadené rozhodnutí ministra vnitra o rozkladu, tak i rozsudek městského soudu, a to v maximální možné míře. Nejvyšší správní soud proto rovněž přisvědčuje argumentaci soudu, že na podkladě shromážděných materiálů a skutečností z nich prokázaných, jakož i výše citované a vyložené dobové judikatury, nelze než dospět k závěru, že žádný z výše dokladovaných činů původního žadatele nesvědčí o tom, že se aktivně zúčastnil boje za osvobození Československé republiky ve smyslu § 2 odst. 1 dekretu.

[77] Je zřejmé, že původní žadatel v době okupace projevil osobní a morální kvality a mnohým českým občanům, hmotně i v nemateriální rovině pomohl, což ostatně uznali žalovaný i rozkladový orgán. I při plném zhodnocení těchto ve prospěch původního žadatele hovořících skutečností je však nutno konstatovat, že z žádné z nich – ve světle výše citované rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu – nelze dovodit aktivní účast původního žadatele na boji s okupační mocí se záměrem tuto pokořit. Tento závěr pak jen potvrzují důkazy svědčící o společenských kontaktech původního žadatele se špičkami okupační správy, resp. finančních darech poskytnutých jím Winterhilfe. Byť Nejvyšší správní soud nepochybuje, že mohlo jít (a patrně šlo) do značné míry o jednání vynucená společenským postavením původního žadatele, nelze je na druhou stranu ani zcela bagatelizovat, jak se o to snaží stěžovatelka, neboť o celkovém zaměření původního žadatele svým způsobem rovněž vypovídají a pro posouzení dekretem stanovených kritérií zachování československého státního občanství tedy nejsou bez významu.

[78] V tomto ohledu neobstojí ani obsáhlá argumentace stěžovatelky tvrzeným židovským původem rodiny původního žadatele, který měl vést k jeho zastrašení a podepsání tzv. Fragebogen pod nátlakem nacistického režimu ve snaze ochránit rodinu a zaměstnance jmenovaného. Pokud byla osoba židovské národnosti, nebylo ji možno ve smyslu ústavního dekretu pokládat za osoby německé či maďarské národnosti (Výnos o úpravě čs. státního

občanství podle dekretu č. 33/1945 Sb. ze dne 13. 11. 1945, cit. v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 617/08). Motivaci snahy původního žadatele uniknout represí nacistického režimu, resp. míru její případné ospravedlnitelnosti snahou o zachování přijatelných vztahů s okupační mocí soudům nepřisluší hodnotit. Pokud původní žadatel v souvislosti s podepsání tzv. Fragebogen řešil dilemata vyplývající z jeho víry, jednalo se o jeho subjektivní vnímání, které ale nedostalo objektivně seznatelnou podobu, ze které by bylo možno usuzovat na tvrzený útlak. V řízení bylo nepochybně zjištěno, že J. A., ještě jako československým občanem, byl dne 22. 7. 1939 podepsán dotazník ke zjištění německé národní příslušnosti, kde jako mateřskou řeč uvedl německý jazyk, školní docházku do německého gymnázia v Praze a dále prohlásil, že žádný ze čtyř prarodičů nebyl židovské rasy ani náboženství a ani k nim nepřislušel. Již dne 6. 10. 1939 pak byl jmenovanému vystaven kmenový list od Oberlandratu v Jičíně s vyznačenou německou státní příslušností a s vyznačeným vojenským odvodem dne 6. 10. 1939. Městský soud proto nepochybil, pokud neprováděl dokazování listinami o židovských kořenech rodiny, neboť za rozhodující považoval ve shodě se žalovaným shora uváděné objektivní přihlášení se k německé národnosti.

[61] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Městský soud se srozumitelným a přezkoumatelným způsobem vypořádal s veškerými námitkami stěžovatelky, vycházel z řádně zjištěného stavu věci a jeho skutkové i právní závěry mají oporu ve spisech, jakož i v právních předpisech a relevantní judikatuře. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[62] O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu